

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Bakalářská práce

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V TÁBOŘE V LETECH 1900–1950

Vedoucí práce: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Gabriela Sokolová Loskotová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: třetí

2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných teologickou fakultou–elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. ThLic. PaedDr. Martinu Weisovi, Th.D., za odborné vedení mé práce, podnětné rady a připomínky. Také děkuji knihovnicím Jindřišce Vackové a Monice Vlasákové, historičkám Mgr. Jitce Vandrovcové a Mgr. Lence Vandrovcové z Husitského muzea v Táboře, a dále děkuji pracovnícům Státního okresního archivu v Táboře.

Rovněž děkuji svému manželovi a synům za neskonalou trpělivost a podporu, kterou mi prokazovali po celou dobu vzniku práce.

OBSAH

Prohlášení.....	2
ÚVOD.....	6
1 POJEM VOLNÝ ČAS	7
1.1 Historie pojmu volný čas	8
1.2 Současnost a volný čas	9
2 SPOLEČNOST A KULTURA V ČESKÝCH ZEMÍCH V LETECH 1900–1918	11
2.1 Spolky jako důležitá součást volného času na konci 19. století a počátku 20. století, jejich vznik, spolkový zákon, pravidla.....	12
2.2 Společenské a kulturní domy v Táboře	12
2.3 Společnost a politická situace v Táboře na počátku 20. století.....	14
2.4 Sportovní aktivity v Táboře na počátku 20. století	16
2.5 Problematika trávení volného času v Táboře	16
2.5.1 Tělovýchovná jednota Sokol v Táboře, jeho vznik a činnost.....	18
2.5.2 Spolek divadelních ochotníků	20
2.5.3 Dámský spolek Zora	20
2.5.4 Pěvecký sbor Hlahol – Tábor	21
2.5.5 Filharmonický orchestr Bolech v Táboře	22
2.5.6 Odbor klubu ČSL. turistů v Táboře	22
2.5.7 Český rybářský svaz v Táboře.....	23
2.5.8 Muzeum a Veřejná knihovna Tábor.....	24
2.5.9 Dobrovolná požární ochrana v Táboře	25
3 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLICE V LETECH 1918–1938 S PŘÍHLÉDNUTÍM K SPOLEČENSKO – POLITICKÉ SITUACI	27
3.1 Společenský život v Československé republice.....	27
3.2 Sonda do volnočasových aktivit v Táboře v období 1918–1938 s přihlédnutím ke společenskopolitické situaci.....	29
3.2.1 Volnočasové aktivity spjaté se spolky	31
3.2.2 Volný čas a Svobodní zednáři v Táboře	32
3.2.3 Intimní scéna a volný čas	33
4 SPOLEČENSKÁ ČINNOST V PROTEKTORÁTU ČECH A MORAVY	34
4.1 Volnočasové aktivity s přihlédnutím k politické situaci v Táboře	35

5	POVÁLEČNÉ OBDOBÍ A NÁSTUP KOMUNISMU (1945–1950).....	39
5.1	Sonda do společenské situace v Československé republice a v Táboře	41
5.2	Volný čas v Táboře v padesátých letech 20. století	43
	ZÁVĚR	45
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	47
	SEZNAM PŘÍLOH.....	52
	PŘÍLOHY	52
	ABSTRAKT	61
	ABSTRACT.....	62

ÚVOD

Tato bakalářská práce je sondou do historie volnočasových aktivit v Táboře v letech 1900–1950. Zjišťuje trávení volného času obyvatel v tomto období, mapuje vznikající i stávající spolky, spolkovou činnost, kluby atp. Zkoumá proměny ve vývoji volnočasových aktivit, tedy činností spolků a reflektuje dobový a politický rámec rozvoje společnosti a obyvatel města Tábora.

Práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První kapitola vymezuje pojem *volný čas* a jeho vývoj až do současnosti. Druhá kapitola pojednává o volnočasových aktivitách v Táboře, v kontextu s vývojem společnosti, kulturou a společensko-politickou situací v Českých zemích v letech 1900–1918. Součástí této kapitoly je také podkapitola mapující domy v Táboře s významnou společenskou a kulturní činností jak v minulosti, tak i dnes. Dále je pozornost zaměřena zákonné vymezení spolků a spolkové činnosti. Až na Sokol se práce sportovním aktivitám nevěnuje z důvodu rozsáhlosti tohoto tématu.

Následující kapitoly jsou chronologicky rozčleněny podle historického období od roku 1918 do roku 1950. Popisují společenský život občanů města Tábora, spolkovou činnost a další volnočasové aktivity v kontextu se společenskopolitickou situací v republice. Záměrně se vyhýbá tématu školních volnočasových aktivit, jelikož by se do práce nevešly.

Důležitým zdrojem pro psaní této práce byly kroniky, dobové prameny a archiválie, které jsou uloženy v knihovně Husitského muzea v Táboře a ve Státním okresním archivu města Tábor. Byly použity: dobový tisk, výroční zprávy, pamětní spisy, almanachy, adresáře firem a služeb a další odborně zaměřené publikace.

Práce je zpracována metodami historické práce, tedy metodami přímou, progresivní, komparativní, synchronní a metodou sondy.

Přílohová část obsahuje kapitolu o vzniku a historii Tábora a dobové fotografie z ateliéru Šechtl a Voseček v Táboře.¹

¹ Srov. *Digitální archiv, Šechtl a Voseček* [online]. In: 10. 12. 2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné in: <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/index.html>

1 POJEM VOLNÝ ČAS

Pojem *volný čas*, je termín s dlouhou historií (angl. *leisure time*, franc. *le loisir*). S tímto pojmem se setkáváme denně, ať už se na něj díváme z hlediska volna, rekreace či vyplnění prázdné chvíle, nebo z hlediska ekonomického, sociologického, sociálněprávního, politického, zdravotně-hygienického, pedagogického a psychologického. Volný čas je možné chápat jako opak od času věnovaného práci a povinnostem a doby nutné k reprodukci sil,² ale i jako svůj čas, který si plánujeme a disponujeme jím pro naše aktivity. Publikace *Pedagogika volného času* i *Děti, mládež a volný čas* shodně uvádějí, že volný čas je doba, kdy nejsme v práci, a sami si vybíráme svobodně, jak ji strávíme. Je to náš čas, kdy se věnujeme svým zájmům, nebo činnostem, které nás uspokojují a přinášejí nám dobrý pocit. Z hlediska mládeže a dětí sem nepatří čas na sebeobsluhu, výuku a vzdělávání ani činnosti vedoucí k zabezpečení biologických potřeb člověka (jídlo, pití, spánek, hygiena, zdravotní péče). Hofbauer vymezil volný čas jako dobu, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, které vyplývají ze sociálních rolí. Je to čas, který zbývá po splnění pracovních a nepracovních povinností.³ Kaplánek rozděluje pojetí volného času na negativní či pozitivní. Negativní ve smyslu volného času mimo práci „mám volno od práce“, pozitivní ve smyslu svobodné volby, možnosti činnosti.⁴

Volnému času bychom měli dávat více pozornosti, jelikož rozvíjí celou osobnost člověka jako bio-psycho-socio-spirituální jednotu, a ovlivňuje jeho začlenění do společnosti. Spousta lidí často neví, jak by svůj volný čas využila a stává se tedy, že se nudí, a z důvodu nezájmu o jakoukoliv činnost vyhledává například restaurační zařízení. Zde k pozitivnímu rozvoji jedince nedochází, spíš naopak.

² Srov. PRŮCHA, Walterová, Mareš 2001.

³ Srov. HOFBAUER, B. Vývoj, současný stav a výhled pedagogiky volného času v České republice. In *Výchova a volný čas. Sborník příspěvků 1. mezinárodní konference o výchově a volném čase*. České Budějovice: JU, Teologická fakulta, 2006, s. 13.

⁴ Srov. KAPLÁNEK, Michal. Čas volnosti – čas výchovy, s. 23.

1.1 Historie pojmu volný čas

Pojem *volný čas* se objevuje ve druhé polovině 20. století. Podle Kapláňka můžeme jako předchůdce pojmu *volný čas* považovat názvy: *svátek*, *rekreace*, *otium*. Zmiňuje se o nich literatura z poloviny 19. století, ale k jejich zrození došlo již ve starověkém Řecku. V té době bylo charakteristickým rysem společnosti vyzdvihovávání intelektuální činnosti nad rukodělnou prací. Aristotelés (384–322 př. n. l.) nazývá rozjímání ve volném čase *scholé*. Volný čas chápal jako rozumování, setkávání s přáteli, čtení veršů, poslouchání hudby. Podle Aristotela šlo hlavně o rozvíjení talentu pro radost, a ne o lenošení. Odpočinek je pro Aristotela vznešený požitek hodný svobodného občana, jenž není zatížen praktickým účelem.⁵ Zde navazuje středověký důraz na kontemplativní život (*vita contemplativa*), vyvažující praktický život (*vita activa*). Sv. Benedikt z Nursie (483–543) používá heslo *Ora et labora* (modli se a pracuj). Platón (427–347) se věnoval vztahu volného času (zahálkou) a prací. V období středověku, kdy většinu věcí řídila především církev, měl volný čas podřadnou roli, neboť byl věnován hlavně modlitbám a Bohu.

Horst W. Opaschowski, německý pedagog, vymezil za důležité funkce a možnosti volného času: rekreaci, kompenzaci, výchovu a další vzdělávání, kontemplaci, komunikaci, participaci, integraci, enkulturaci. Navazuje na Maxe Webera, vychází z analýzy vztahu protestantismu a kapitalismu. Hofbauer je srovnává s našimi českými oficiálními dokumenty, které pokládají za funkce volného času: relaxaci, regeneraci, kompenzaci, sociální prevenci a výchovu. Wolfgang Nahrstedt rozděloval čas na dobu spánku a bdělosti. Podle něj mělo rozhodující vliv na současné pojetí volného času osvícenství a ideál svobody. Hermann Geisecke se zabývá vznikem pojmu volný čas a jeho souvislostí s průmyslovou revolucí a fenoménu *odcizené práce*.⁶

V průběhu minulého století až do současnosti prošlo pojetí volného času vývojem, v němž se objevilo několik přístupů. Objevovalo se označení *mimoškolní výchova*, *výchova mimo vyučování*, *volnočasové aktivity žáků*, *výchova pro volný čas*, *zaměstnání ve volném čase*, zřídka *aktivity volného času* nebo *zařízení volného času*. Poznání, které se stává významně volným časem v oblasti života dětí, mládeže a dospělých, vzrůstalo hlavně od poloviny šedesátých let minulého století. Tehdy se v celé Evropě zkracovala

⁵ Srov. ARISTOTELÉS. *Poetika: řecko-česky*. Praha: OIKOYMENH, 2008. Knihovna antické tradice. ISBN 978-80-7298-131-1.

⁶ Srov. KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti-čas výchovy*. Jihočeská Univerzita, Teologická fakulta. Praha: Portál, s. r. o., 2012. ISBN 978-80-262-0450-3., s. 23.

pracovní doba na pět dní v týdnu a s ní i školní docházka. Také se zvýšila účast na aktivitách volného času.⁷

V období válek byl kulturní a společenský život omezen na minimum. Lidé se více věnovali práci než zábavě, a později měli starosti s obnovou zničeného hospodářství.⁸

Friedrich Engels a Karl Marx poukazovali na to, že kvůli strojům a novým zařízením přestává být práce pro dělníky zajímavá. Taková činnost se dá zvládat pouze s dostatkem volného času, v němž si dělníci odpočinou a načerpají nové síly. Přichází industrializace, krácení pracovní doby a paradoxně problémy, jak naložit se svým nově získaným volným časem.

1.2 Současnost a volný čas

Abychom pochopili význam volného času v současnosti, musíme podle Kapláňka vycházet z několika faktorů ovlivňujících chápání volného času od 16. – 20. století: vznik pravidelné pracovní doby, nárůst pracovní doby, osvícenská idea svobody jako základ pojetí volného času.⁹ Vývoj volného času byl ovlivněn rozdělením veřejně pracovní sférou a soukromou sférou. Tím, že lidé byli svazováni jen racionálním systémem povinností, začali toužit po opaku – po svobodě, po světě bez pravidel, po soukromí, po blaženosti a po volnu. Došlo tedy k rozdělení determinovaného času (pracovní doba) a volně disponovatelného času (volný čas). Začalo se upozorňovat na „smysluplné využití volného času“, s tím souvisela tzv. pedagogizace volného času.

V současné době můžeme sami sobě věnovat až třetinu času. Osobní čas chápeme jako dobu bez povinností, čas, kdy o tom, co budeme dělat, rozhodujeme jen my sami. Trávíme jej různě, sportem, odpočinkem, relaxací či osobním rozvojem. Hlavně jej využíváme k utužování sociálních kontaktů a k dalším aktivitám přinášející nám potěšení. Platí, že veliký vliv na druh aktivit mají finanční možnosti. Zajímavé a lákavé aktivity také hodně stojí a jsou právě často využívány komercí. V dnešní době

⁷ Srov. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5. s. 16, 17.

⁸ Srov. ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-551-6. TONZAR, D. *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církev československá husitská*. Praha: Karolinum, 2002., s. 34.

⁹ Srov. KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 9788026212508. s. 45.

je nepřeborné množství, v čem se rozvíjet a uspokojovat. Zejména ve městech máme možnost navštívit spousty fitcenter, wellness center, bazénů, hudebních klubů, nočních barů, diskoték, sportovních hřišť.

Omezujícími okolnostmi trávit svůj volný čas, jak bychom chtěli, se podle výzkumu zdají být: nedostatek peněz, nedostatek volného času, nedostatečné vybavení, potřebné zázemí v dosahu, odpor rodičů, nedostatek kamarádů, partnerů.¹⁰

¹⁰ Srov. JÍRA, O. *DĚTI, MLÁDEŽ A VOLNÝ ČAS: Vybrané aspekty problému* [online]. 1997, 1–59 [cit. 2018 03-31]. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1157352599.pdf>, s. 29.

2 SPOLEČNOST A KULTURA V ČESKÝCH ZEMÍCH V LETECH 1900–1918

Počátek 20. století byl pro české země obdobím kulturního i hospodářského vzestupu. Přestože ekonomický vývoj byl pomalejší než v sousedním Německu, směřovala habsburská monarchie k modernizaci společnosti. Přelom 19. a 20. století byl také obdobím největšího rozmachu spolkového života. Zakládaly se nové spolky a rozrůstaly se stávající jako např. divadelní, tělovýchovné, muzejní. Lidé se často sdružovali v různých sportovních družstvech a mnohých neformálních stolních společnostech (setkání a posezení u stolu k účelu diskuse a podobného). Co se týká kultury, Češi milovali divadlo a vzrůstal zájem o četbu díky spisovatelům, jako je Božena Němcová, Jan Neruda, Alois Jirásek, Josef Václav Sládek.¹¹

Kulturní činnost byla pro lid velmi důležitá, dokazuje to i fakt, že ji nepřijímali jen konzumně, ale aktivně se zapojovala značná část obyvatelstva. Nejdůležitější českou organizací byl Sokol. Podporoval všechny aktivity, a navíc je spojoval s tělesnou kulturou. V sokolovně se kromě cvičení pořádala i většina společenských akcí: hraní divadla, zpívání, později i promítání filmů. Ke sdružování, schůzím spolků a další zábavě sloužily hostince, kterých v té době bylo mnoho. Rozšiřovaly se kavárny, které sloužily převážně ke čtení novin. Města se zvětšovala, rozrůstala se o nové školy, tržnice, divadla, obchodní domy, spořitelny, záložny a nádraží.

Napůl vojenský režim zavládl v zemi. Většina mužů i učitelů ve věku 18–50 let musela narukovat na vojnu. Na jejich místa v továrnách byly dosazeny děti a ženy. Byly rušeny či zakázány všemožné aktivity. Zrušeny byly organizace Sokola, ale jednoty zůstaly. Přestaly vycházet různé časopisy i noviny, dokonce i některé učebnice. Zhoršila se úroveň vzdělávání, potraviny byly na přiděl, vznikl přidělový lístkový systém.

¹¹ Srov. BLÁHOVÁ, Marie, Jan FROLÍK, Nad'a PROFANTOVÁ, Pavel BĚLINA, Michael BOROVIČKA a Milan HLAVÁČKA. *Velké dějiny země Koruny české*. Praha: Paseka, 1999-. ISBN 9788074321818. s. 239, 240. s. 172.

2.1 Spolky jako důležitá součást volného času na konci 19. století a počátku 20. století, jejich vznik, spolkový zákon, pravidla

Spolek je dobrovolné sdružení lidí, které spojuje stejný zájem. Podle *Ottova slovníku naučného* je spolek [...] „v mluvě obecné, výraz povšechným, kterým se rozumějí různé formy sdružení.“¹²

Počátky spolků jsou zaznamenány po roce 1848. První zákon, který určoval pravidla spolkového sdružování vyšel 17. března 1849 císařským patentem o spolkovém zákoně.¹³ Ke zřízení spolku bylo podle spolkového zákona z roku 1853 potřebné zvláštní státní povolení, resp. zemské správy, které jej vydávalo/nevydávalo na základě povinného ohlášení úmyslu založit daný spolek příslušnému zeměpanskému úřadu. Jedním z těchto práv, uzákoněných zvláštním zákonem, bylo i právo spolčovacím, spojené s právem shromažďovacím, jež bylo uzákoněno říšským zákonem č. 134 o právu spolčovacím a shromažďovacím z 15. listopadu 1867.¹⁴

Zákon spolčovacím se týkal všech spolků, které nebyly založeny k dosažení zisku, nebo za účelem založení obchodu či pojišťovny.¹⁵ Dále se netýkal duchovních řádů, živnostenských a podporovacích společenstev, těžařských společností, nemo-cenských pokladen apod. Při zakládání musel spolek ohlásit svůj záměr a navržené stanovy v pěti vyhotoveních musel předložit zemskému politickému úřadu ke schválení. Zemský politický úřad mohl zřízení spolku zakázat, ale musel své vyjádření poslat písemně s udáním důvodů do čtyř týdnů.¹⁶ Z toho vyplývá, že pokud se úřad nevyjádřil písemně a negativně, byl spolek uznán za platný a povolený.¹⁷

2.2 Společenské a kulturní domy v Táboře

Jedná se o domy poskytující společenský či kulturní život v Táboře. Jejich tradice k

¹² Srov. Ottův slovník naučný, *Ilustrovaná encyklopedie obecných znalostí*. 28 sv. Praha: J. Otto, 1905 s. 893. ISBN neuvedeno.

¹³ Srov. ČURDA. Jan., Diplomová práce – spolky, s. 17.

¹⁴ Srov. PAVELKA. Aleš., Diplomová práce Český spolkový život na Brněnsku na přelomu 19. a 20. století, 2006, s. 11.

¹⁵ Srov. SEMERÁD Čeněk: Říše Rakousko – uherská. Obyvatelstvo, ústava i správa říše. III. Praha: nákl. vlastním, 1910. s. 85–89.

¹⁶ Srov. SEMERÁD Čeněk: Říše Rakousko – uherská. Obyvatelstvo, ústava i správa říše. III. Praha: nákl. vlastním, 1910. s. 85–89, § 2-6.

¹⁷ Srov. URBAN Otto: Česká společnost 1848–1918. Praha: Svoboda, 1982, s. 222.

pořádání společenských akcí, plesů, koncertů, divadelních představení, operních či operetních představení, večírků, tanečních akcí zasahuje do počátku 20. století.

Jedním z nejstarších společenských domů je Divadlo Oskara Nedbala, dříve Městské divadlo. Staré Městské divadlo vzniklo díky spolku ochotníků v roce 1840 ze staré kolny v hradebních zdech. Hrál se v něm jen devět let, tedy do roku 1849. Až na dvě roční aktivity byla činnost divadla obnovena a slavnostně bylo otevřeno 4. července 1857. Hrál se česky i německy. Konaly se zde koncerty, tematické večery, sokolské slety, představení, plesy, taneční zábavy a podobně. Pro velkou návštěvnost přestaly prostory stačit, a tak bylo divadlo v roce 1887 přestavěno. Získalo tak v přízemí 140 míst k sezení, v prvním patře 50 sedadel a 12 lóží, ve druhém patře 68 míst, ke stání 500 míst na obou galeriích.¹⁸ Další rekonstrukce proběhla v neorenesančním stylu. Při přestavbě v roce 1937 se jednalo o úpravu fasády, zkrácený balkon a ubourány sloupy byly z důvodu zvětšení prostoru pro dopravu. (obr. 92, Vybíral, Hubičková). Divadlo nabízí celkem 1000 míst, z toho v menším hledišti 350 míst pro diváky a ve větším hledišti 650 míst. Unikátně jsou obě hlediště propojena jedním jevištěm.¹⁹

Spolkový dům Střelnice byl původně vystavěn ze dřeva sborem ostrostřelců k účelu výcviku ve střelbě na terč. Spolek ostrostřelců byl ustanoven Magistrátem krajského města Tábor 1. června 1802. Postupem času byla střelba využívána v hodinách odpočinku od práce, měšťany a živnostníky. A střelnice byla přestavěna v novorenesančním stylu, stala se okrasou města a také střediskem společenských zábav.²⁰ Ve Střelnici byl v roce 1910 pořádán sjezd českých hostinských, dále pak pracovní, politická a odborná jednání, ochotnická představení, koncerty, taneční kurzy, plesy.²¹

Husitské muzeum, dříve radnice bylo vybudováno na přelomu 15. a 16. století na místě tří městských domů. Nejvýznamnější částí radnice je gotický sál, který je druhým největším gotickým sálem v České republice. Dlouhá léta radnice sloužila městským radním, také jako městská jídelna, a to v prostorách mázhauzu, vězení a zbrojnice. Od roku 1878, kdy bylo založeno městské muzeum, byly v části radnice uloženy muzejní sbírky a ve věži byl městský archiv. Postupně muzeum získalo celé prostory radnice a do roku 1972 dodnes je zde stálá expozice Husité. (obr. 17, 18

¹⁸ Srov. Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře, 1927

¹⁹ Srov. *D/O/N Divadlo Oskara Nedbala* [online]. © 2013-2018 [cit. 2018-03-25]. Dostupné in: <http://www.divadlotabor.cz/o-divadle>

²⁰ Srov. Stanovy ostrostřelců, 1865.

²¹ Srov. AUGUSTA. P., Tábor, kniha o městě s. 114, 115.

Vybíral, Hubičková)

Grand hotel, dříve Hotel Nový, vlastnila Hana Nová. Spolu s hotelem provozovala i kavárnu, ve které se údajně tančilo v prvním patře. V hotelu se konaly přednášky, koncerty, a hlavně se zde hrálo loutkové divadlo, které provozoval spolek Zora. Za příznivého počasí se některé akce odehrávaly venku na dvorku hotelu.²²

2.3 Společnost a politická situace v Táboře na počátku 20. století

Dříve, než se práce zaměří na problematiku volnočasových aktivit, je potřeba zmínit ve stručnosti, metodou sondy politickospolečenské situace v zemi, neboť výrazně ovlivňovala volný čas.

Několik důležitých událostí spadá do roku 1905. Oslava Svátku práce proběhla sice důstojně, ale byla také ohlasem na nedávné revoluční události v carském Rusku. Několik manifestací a schůzí s ním souvisejících vedlo k boji o hlasovací právo. Demokratické dělnictvo se v tomtéž roce přihlásilo k husitské tradici. *Nový jihočeský deník* otiskl tato slova: [...] „Pro tebe má Hus jediný význam jako revolucionář... A oslavuješ-li ty dnes Husa, činíš tak proto, že v něm vidíš vzor revolucionáře, který za své zásady je hotov obětovati vše, i svůj život.“²³

I v Táboře zavládl smutek, když zastřelili následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho choť. Na všech úředních budovách byly vyvěšeny smuteční prapory, v děkanském kostele proběhlo rekviem.²⁴ Následovala mobilizace, do které byli mobilizováni všichni záložníci a povoláni vycvičení domobranci. Do války bylo celkem povoláno 50 000 sokolů, tedy každý druhý sokol, doma zbyli jen staří a dorost.²⁵ Na den svaté Anny prý občané nezapomenou. Toho dne spěchali občané v nočních úborech (což bylo pokládáno za nemravné, nepočetné) k budově okresního hejtmanství, kde byly nalepeny mobilizační vyhlášky. Tato zpráva způsobila rozruch snad ve všech rodinách.²⁶ Pomocnou ruku nabídlo Sdružení dam všem ženám a dětem, které musely chodit stále

²² Srov. VANDROVCOVÁ. Lenka, Jitka, Jak jsme žili v Táboře před 100 lety, Tábor 2018, v tisku

²³ Srov. HEJNA, Antonín. Tábor, s. 79.

²⁴ Srov. ČESKÝ JIH 1914, č. 27, s. 7.

²⁵ Srov. Tamtéž. č. 31, s. 1, č. 46 s. 4.

²⁶ Srov. Tamtéž č. 34, s. 5.

do práce, matkám bez manželů, rodinám bez zaměstnání. Nabízelo pomoc formou ošacení, potravin, stravy. Také vyzývaly další dámy a slečny, aby se podílely na pomoci. Občané byli upozorňováni na nebezpečí nemocí, rozšíření nákazy, která mohla být rozšířena kvůli masivnímu převozu raněných a nemocných vlakem. V srpnu začaly prohlídky branců, které se konaly na Střelnici. Pokud se vyzvaní nedostavili, hrozilo jim vězení.²⁷ Musela být vydána vyhláška, že se nikdo z živnostníků nesmí příliš obohacovat.²⁸ Situaci za války popisuje i tehdejší starosta Alois Kotrbelec. [...] „žili jsme draho, avšak celkem netrpěli jsme příliš citelným nedostatkem a teprve od druhé polovice srpna 1915 dostavily se obtíže zejména, co se týče moučných výrobků, ale vcelku vzato, bylo u nás vždy přece jen lépe, než bylo leckde jinde.“²⁹ Situace za války nebyla snadná. Muži jsou ve válce, vzrůstají počty vdov a sirotků. Potraviny jsou na přidělové lístky, objevuje se podvýživa, hlad, tuberkulóza, tyfus, úplavice. Ženy pořádají hladové demonstrace, kterých postupně přibývá. První demonstrace se konala v Soběslavi a účastnilo se jí kolem 700 lidí, další proběhla ve Veselí nad Lužnicí, tu vedli železničáři proti snížení dávky mouky. Josef Šáda vyhlásil v Táboře 14. října 1918 Československou republiku. Lidé se radovali, že po habsburském útlaku přichází svoboda. Socialistické sliby se stále neuskutečňovaly a lidé stále trpěli nespravedlností a nedostatečným zásobováním, začaly stávkové akce. Kováři chtěli uhlí, akciové společnosti žádaly zvýšení mezd 85 dělníkům, zemědělství dělníci žádali velkostatkáře, aby kapitulovali. Stávkovali dělníci v tabákové továrně, ve sladovně, v pivovaru i v koželužně.³⁰

Roku 1917 proběhla na Prvního máje oslava a zároveň protest s účastí 3 000 pracujících.³¹ Revoluční smýšlení podle mého názoru pramenilo z těžkého živobytí dělnického lidu. V říjnu 1918 rostly nepokoje v celé zemi. Protestovalo se proti vyvážení potravin z českých zemí, proti válce a za československou samostatnost. Na Žižkově náměstí byla dne 14. října přečtena rezoluce ve smyslu osvobozujících pocitů českého lidu, odhození okovů poddaných.³² O několik dní později, tedy 28. října, byla vyhlášena československá samostatnost, lidé zpívali národní písně, byli nadšeni a provolávali slávu, dokonce se ve školách neučilo a v továrnách nepracovalo.

²⁷ Srov. Tamtéž č. 46, s. 5.

²⁸ Srov. Tamtéž č. 41, s. 3.

²⁹ Srov. KOTRBELEC, A., *Jak žili jsme v Táboře za válečné doby*

³⁰ Srov. *Půl století Táborska*, s. 4, 5.

³¹ Srov. HEJNA, Antonín. *Tábor. Druhé*. Praha: Odeon, 1970. ISBN 01-503-70. s. 79, 80.

³² Srov. Originál letáku v expozici Husitského muzea v Táboře

Počátek 20. století v Táboře byl ve znamení pověsti studentského města, kam se stěhuje více obyvatel. V roce 1900 mělo město podle sčítání lidu 10 703 obyvatel a v roce 1910 to bylo 11 926 obyvatel. Díky rozkvětu reálného gymnázia a hospodářské akademie navštěvovali město studenti z Chorvatska, Srbska i Bulharska. Na tábořských středních školách byli vzděláváni studenti židovského i evangelického vyznání. Od školního roku 1904/05 byly ke studiu přijímány první dívky.

2.4 Sportovní aktivity v Táboře na počátku 20. století

Co se týká sportovního vyžití, jedním z nejaktivnějších a nejúspěšnějších klubů se stal veslařský klub Jordán (v roce 1909), který nejenže pořádal tréninky plavání, plachtění, hokeje, ale také pořádal veslařské závody, plesy i bruslařské závody. Dalším oblíbeným sportem byla (dodnes je) atletika, které předcházela klub jménem Táborita. Ten v průběhu války zanikl. Nemůžeme zapomenout ani kopanou, první fotbalový klub vznikl roku 1901 a jmenoval se Sportovní klub Tábor.³³ Sport byl také velmi aktivně podporován Sokolem, o kterém bude pojednáno v samostatné kapitole, klubem českých turistů v Táboře, který byl ustanoven valnou hromadou 28. ledna 1893. Více o sportovních aktivitách vzhledem k možnostem rozsahu bakalářské práce nebude pojednáno.

2.5 Problematika trávení volného času v Táboře

Volnočasové aktivity v Táboře na počátku 20. století se dají rozdělit na církevní, hudební, zpěvácké, sportovní a tělocvičné, zájmové, politické, vzdělávací, podpůrné a další. Byly spjaté se spolky, spolkovou činností, městem a samotnými občany, ale i pořádané školou. Spolky zaujímaly největší podíl na společenském životě lidí. V Táboře jich bylo kolem 100 druhů, z nichž ty nejznámější a nejstarší byly: Spolek

³³ Srov. AUGUSTA, Pavel a Hanka KLÍNKOVÁ. *Knihy o městě Tábor*, Praha 2001, s. 121, 122, 125.

divadelních ochotníků v Táboře (1857), Pomněnka (1857), Hlahol pěvecký sbor (1868), císařský královský privilegovaný Sbor měšťanských ostrostřelců (1865), Sbor dobrovolných hasičů (1868), Zora, ženský spolek (1870), Spolek várečníků tábořských (1871), Bolech, hudební soubor (1877), Berla, vzájemně se podporující spolek (1871), Tělocvičná jednota Sokol (1882), Sokolská Župa Žižkova Tábor (1883), Klub rybářů (1888), Odbor klubu ČSL turistů v Táboře (1893), Městská veřejná knihovna (1897), Štítný, Dělnický spolek přejmenovaný roku 1905 na Všeoborový dělnický spolek a další. Mezi nejvýznamnější sdružení patřil Spolek pro zbudování Husova pomníku, který ovlivnil veřejný život v Táboře tím, že vybudoval knihovnu a vytvořil významné sbírky.³⁴ Od roku 1914 provozoval svou činnost i spolek šachistů Fiala, který také počátkem války zanikl.³⁵

Účast ve spolku byla prestižní záležitostí a formou reprezentace, také místní politická elita kumulovala své funkce v řadě spolků. Nejčastějšími zakladateli spolků byli právě tábořští zastupitelé, jejichž ženy a dcery jim v této činnosti často pomáhaly.³⁶ Tato skutečnost dokazuje, že politika úzce souvisela s kulturním životem ve městě.

Mezi nejrozšířenější aktivity ve volném čase byly nejen sportovní, ale i kulturní činnosti Sokola v Táboře. Vedle sportovních gymnastů působil i loutkový divadelní soubor. Posláním spolků bylo zvyšovat fyzickou aktivitu, vychovávat své členy k čestnému jednání, k vlastenectví, k rasové a náboženské snášenlivosti, k větší vzdělanosti.³⁷ Téměř u všech oslav a velikých jubileí nechybělo tábořské sokolstvo, často se oslav zúčastnil prezident T. G. Masaryk.³⁸

Většina společenského dění se odehrávala kolem náměstí (rynku) nebo přímo na německé radnici, která dodnes dokládá, že i politické dění bylo úzce spjato se společenským životem. Jednalo se o velké oslavy, trhy, výstavy. Tábor bylo oblíbené turistické město, pořádalo mnoho sjezdů a společenských akcí. Ke společenskému životu patřil i čas trávený v pohostinském zařízení. Byly oblíbené různé kavárny, vinárny, hospůdky i obyčejné výčepy, kterých bylo v centru mnoho, například šlo o: dnešní hotel Slovan, dříve Amort býval vyhlášeným centrem kulturního života,

³⁴ Srov. AUGUSTA, Pavel a Hanka KLÍNKOVÁ. *Kniha o městě Tábor*, Praha 2001, s. 100–117.

³⁵ Srov. Památník jihočeského šachu, s. 5.

³⁶ Srov. DĚDIČOVÁ, Pavla. *Měšťanská elita v Táboře 1848–1938*. České Budějovice, 2011. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. Zdeněk Bezecný, Ph.D.

³⁷ Župní slet je krajský slet obce sokolské, přičemž v kraji spolu může spolupracovat i více žup. Župa je spojnicí mezi ústředím České obce sokolské a jednotami. Ve struktuře České obce sokolské má župa místo přesně mezi ústředím a jednotami. Funguje jako komunikační oboustranný kanál.

³⁸ Srov. AUGUSTA, Pavel a Hanka KLÍNKOVÁ. *Kniha o městě Tábor* s. 117.

taneční kavárna Chata, U Žižky, kavárna hotelu Jordán nově jménem Grand byla zábavným centrem, Krčma, Na Branice, Střelnice jako společenský dům tábořského právovárečného měšťanstva.³⁹ Čeští hostinští mívali i své valné hromady, plesy a velmi pečlivě si střežili, aby jejich živnost vzkvétala.⁴⁰

Na podnět Klubu přátel věd a umění, což byli především profesori tábořských středních škol a univerzitně vzdělaní občané, bylo založeno roku 1878 Městské muzeum (dnes Husitské muzeum). Vystavuje a zpřístupňuje muzejní sbírky, které v současnosti eviduje téměř půl milionu sbírkových předmětů. Významně zapůsobila výstava roku 1906 mistra Jana Husa, stala se podnětem pro další rozvoj muzea. Tábořské muzeum je otevřené dodnes a nabízí interaktivní expozici s názvem Husité, unikátní pozdně gotický sál, galerie, středověké podzemí.⁴¹

Učitelé i jednotlivci se snažili také zapojit do společenského života a jejich aktivity byly značné. Dívky, které chodily do školy, pořádaly hudební, pěvecké a recitační akademie, literární a debatní večery. Učitelé měšťanských a odborných škol pořádali přednášky, věnovali se výchově mládeže i mimo školní prostředí. Hlavní skupinou byla Učitelská jednota Komenský.⁴² Podle zjištění vyplývá, že na kulturní život občana mělo vliv jeho rodinné zázemí a původ. Velkou měrou se na spolkovém a společenském životě podíleli nejen učitelé, ale i lékaři, advokáti a redaktoři místních novin. Měšťané, zejména tábořská elita, která byla na vyšších postech, se objevovala na mnoha veřejných a společenských akcích, sama se aktivně zúčastňovala a angažovala.

2.5.1 Tělovýchovná jednota Sokol v Táboře, jeho vznik a činnost

Pro vznik sokolského hnutí po celé České zemi byl základním kamenem Sokol pražský, který v roce 1862 založili Miroslav Tyrš s Jindřichem Fügnerem. V Táboře byla nejprve v roce 1885 založena Žižkova župa, Sokol byl založen roku 1883 a jeho hlavním posláním bylo zvyšovat fyzickou zdatnost, vychovávat k čestnému jednání

³⁹ Srov. Tamtéž, s. 118, 114.

⁴⁰ Srov. Sjezd českých hostinských s. 30.

⁴¹ Srov. Husitské muzeum, dostupné z: <http://www.husitskemuzeum.cz/o-muzeu/historie/>

⁴² Srov. AUGUSTA, Pavel a Hanka KLÍNKOVÁ. Kniha o městě Tábor, Praha 2001, s. 32.

v životě, k vlastenectví a k rasové a náboženské snášenlivosti.⁴³ Zakladatelé byli JUDr. Bláha, prof. Leopold Ferber, redaktor Jan K. Franz, Josef Fritsch, prof. Otakar Hejnic a další, scházeli se v hostinci U sedmi dveří. V prvním roce jednota uspořádala první slavnostní celodenní výlet společně s Bratrskou Jednotou Příbramskou do Benešova. Druhého výletu do Pintovky u řeky Lužnice se zúčastnila Jednota Bratrská Benešovská, s ní posluchači hospodářské akademie, spolek střelecký, zpěvácký, hasičský a veteránský. Jak je připomenuto v památníku tělocvičné jednoty, na tomto výletě koncertovaly dvě hudby, střelecká a veteránská. Další pochodové vycházky vedly do Příběnic a na Hutě. Některé spolky se jich účastnily ve stejnokroji. Vycházky i přátelské besedy upevňovaly bratrskou vzájemnost. Po výletech se občas konal na Střelnici animovaný „dýchánek“.⁴⁴

Činnost Sokola v Táboře byla však rozšířena i na činnost kulturní. Ti se věnovali například hraní loutkového divadla, veřejným cvičením, sokolským slavnostem, pořádání plesů. I přes nemalé finanční potíže, byla 30. září slavnostně otevřena veřejnosti nová sokolovna. Do té doby si sokolové půjčovali prostory v místní škole. Spolupracovali s městskou radou, školní radou, mužským zpěváckým spolkem, spolkem Zora, se spolkem divadelních ochotníků a dalšími.⁴⁵ Vlastní sokolovnu se Táboru podařilo postavit a slavnostně byla otevřena 30. září 1905. V období válek i mimo ni byly občany velmi oblíbené všesokolské slety, které se konaly pravidelně a byly považovány za celospolečenskou událost. V jednotě se nejen cvičilo, ale pořádaly se výlety, besedy, konaly se sokolské šibřinky, hudební večery i zábavné pořady,⁴⁶ besední výlety, zahradní slavnosti, přátelské večery, sokolská posvícení, masopustní zábavy, dětské dny, výlety a vycházky.⁴⁷ Od roku 1911 bylo v sokolovně první tábořské kino, tak zvané Divadlo živých fotografií – Bio Sokol, na základě udělení koncese na bio-grafická představení. Promítalo se pravidelně až do války, poté promítání probíhalo na Střelnici, kam bylo přesunuto v únoru 1916. Projekce se do sokolovny vrátila až v roce 1948.⁴⁸

V době války byla pozastavena téměř všechna spolková činnost. Celkem 14 148 členů bylo povoláno do zbraně, sokolovna postupně dostávala novou funkci (nemocnice

⁴³ Srov. Sokol Tábor, dostupné z: http://sokol-tabor.info/?page_id=8.

⁴⁴ Srov. Zpráva o činnosti tělocvičné jednoty Sokol v Táboře 1892, s. 20.

⁴⁵ Srov. Tamtéž, s. 2-8.

⁴⁶ Srov. Sokol v Táboře, Dostupné in: http://sokol-tabor.info/?page_id=8.

⁴⁷ Srov. Památník TJ Sokol v Táboře, s. 50-54.

⁴⁸ Srov. AUGUSTA. KLÍNKOVÁ., *Knihy o městě Tábor*. Praha: Milpo media, 2001. Knihy o českých městech. ISBN 8086098184. s. 70.

a další účely)⁴⁹ a cvičení se přesunulo do novoměstské chlapecké školy. Když byla přeměněna na nemocnici, uvolnil své soukromé prostory bytu Karel Valčiha, a zkoušelo se u něj doma. Biografy nepromítaly a knihovny byly zavřeny. Činnost se omezila na malé množství výletů, přednášek. Slavnostní opětovný vstup do sokolovny se konal 20. listopadu 1918.⁵⁰

2.5.2 Spolek divadelních ochotníků

První počátky ochotnických divadel v Táboře vedou až do roku 1785. Založení ochotnického družstva bez stanov se udává k roku 1832. Založení ochotnické Divadelní společnosti připadlo na 4. července 1857 a společnost se přeměnila na řádný ochotnický Spolek divadelních ochotníků v Táboře 13. dubna 1868. Stal se důležitou složkou veřejného života ve městě.⁵¹

Prvními ochotníky byli s největší pravděpodobností důstojníci tábořské posádky, kteří hráli v německém jazyce. Několik vystoupení se odehrálo v augustiánském klášteře, další v městské radnici v gotickém sále. Okolo roku 1830 se hrálo na Střelnici. Aktivními herci byli městští úředníci.⁵² Po otevření městského divadla se spolek více rozvíjí a přichází více členů. Ochotníci otevřeli nový kurz tábořského ochotnictva.

2.5.3 Dámský spolek Zora

Tento spolek byl původně založen jako spolek zpěvácký, jeho činnost se postupně rozšiřovala, a s ní i účel spolku. Měl také sloužit k dobročinným účelům, z lásky k sirotkům, měl vést k péči o mládež, k šíření vzdělanosti, k zájmu o literaturu, k uctívání národních zásluh, probouzení vlasteneckého nadšení a vzájemné pospolitosti a také k pěstování tělocviku. Spolek Zora byl velmi všestranný. Jeho členky se snažily

⁴⁹ Srov. Český jih č. 33, s. 3.

⁵⁰ Srov. Památník TJ Sokol v Táboře, s. 54-56.

⁵¹ Srov. Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře, s. 24, 29.

⁵² Srov. Tamtéž. s. 12, 13.

o lepší postavení žen ve společnosti, k lepšímu prospívání všeobecnosti, tedy sloužit společnosti.⁵³

Zora si postupně získala velikého uznání ve společnosti svou záslužnou činností. Její akce byly oblíbené a těšily se hojně účasti. Pořádala zábavy, koncerty, nechyběla u žádné významné kulturní události. Výtěžek často věnovala na podporu chudých nebo ve prospěch vzniku nových staveb např. Národního divadla, Ústřední Matice, Divadla Brněnského, podporovala místní fond Táborského divadla, výstavbu sokolovny či chrámu v Klokotech, financovala spolek ostrostřelců a hasičů. Působila na osvětu mezi ženami, pořádala poučné přednášky ze všech oborů vědy a umění. V dobročinné organizaci šlo hlavně o podporu chudé školní mládeže, přispívala nemajetným, pořádala svatomikulášské nadílky, šila šaty pro dívky.⁵⁴

Ženskému spolku Zora se podrobně věnovala ve své bakalářské práci *Ženský spolek Zora v Táboře (1870–1950)* Kateřina Jelínková, která zmapovala podrobně činnost spolku v proměnách doby v časovém úseku 1870–1950.

2.5.4 Pěvecký sbor Hlahol – Tábor

Pěvecký sbor Hlahol byl založen roku 1860 jako jediný amatérský sbor na okrese, na podnět Bedřicha Laubeho a 40 mužských milovníků hudby, ti se dohodli o založení zpěváckého spolku. Jeho posláním bylo *konání jen svému lidu, národu Českému a jazyku obecnému*. Prvním ředitelem byl Emanuel Krejč a spolek byl zpočátku pouze mužský. V roce 1884, po úpravě stanov, přijal jméno *Mužský zpěvácký spolek v Táboře*. Jméno *Hlahol v Táboře* přijal spolek v roce 1895, a začal přijímat i ženy.⁵⁵

Na počátku měl sbor své pěvecké zkoušky dvakrát týdně a svůj první koncert spojený se zábavou již 30. ledna 1861. Obojí se konalo na Střelnici, zábava se setkala s velkým úspěchem. Jelikož členy spolku byli i mnozí ochotníci, vzkvétala spolupráce mezi oběma spolky, a to hlavně v podobě společných akcí.⁵⁶ Další jeho aktivitou byla hudební výuka pro ty členy, kteří neměli hudební vzdělání. Byla dokonce zřízena pěvecká škola, která měla zajistit přísun nových členů, avšak nebyla moc úspěšná, a tak

⁵³ Srov. K jubileu 25. letého založení spolku Zora, s. 3-12.

⁵⁴ Srov. Tamtéž, s. 13-21.

⁵⁵ Srov. HLAHOL – Tábor, 125 let, 1860–1985, s. 3–19.

⁵⁶ Srov. Tábor, 1864, roč. 1, č. 33, nestr.

byla po roce zrušena.⁵⁷ S prostorami na zkoušení to Hlahol neměl jednoduché. Chvilí dokonce využíval i soukromé prostory Prof. Vycpálka, který byl v té době předsedou výboru, kde cvičil poté, není uvedeno. Jeho činnost však pokračovala, a to v podobě mnohých koncertů a účinkování na slavnostních zahájeních, např. provozu elektrické dráhy Tábor – Bechyně, jubilejní oslavě Hlaholu Pražského v Rudolfinu a na Žofíně.⁵⁸

Během první světové války byla činnost spolku sice dost ochromena, ostatně stejně jako celkový společenský a kulturní život společnosti, ale zpívat sbor nepřestal a zpívá dodnes. V jeho řadách se vystřídali sbormistři, učitelé, profesori, starostové, lékaři a další. Všechny tyto zpěváky spojovala láska k hudbě, zpěvu a vlasti.⁵⁹

2.5.5 Filharmonický orchestr Bolech v Táboře

Orchestr, dříve hudební spolek byl založen roku 1877 na popud Karla Nedbala, tábořského advokáta a otce pozdějšího dirigenta Oskara Nedbala, po němž se jmenuje tábořské divadlo dodnes.⁶⁰ Do této doby se okolo Karla Nedbala pohybovali hudební nadšenci a příznivci, kteří zkoušeli a nacvičovali snadnější skladby ve svém volném čase i v soukromí svých bytů některého z účastníků. Cílem nově založeného orchestru bylo oživení společenského života ve městě a probouzení vztahu k hudbě, pěstování a zvelebování orchestrální i komorní hudby. Zkoušky probíhaly ve školní budově gymnázia, kde se střídal s pěveckým sborem Hlahol. Vzácným hostem, který spolupracoval s orchestrem, byl Antonín Dvořák a Karel Bendl. Jméno Bolech dostal na počest Františka Bolecha, výborného pianisty a dirigenta.⁶¹

2.5.6 Odbor klubu ČSL. turistů v Táboře

Tento spolek byl v Táboře založen valnou hromadou roku 1893, na podnět Františka Pavlíčka a Jana Domečka (J. Domeček také v Táboře založil sadařský

⁵⁷ Srov. SOkA Tábor, B 102, inv. č. 7, kart. 1, Zprávy o činnosti, Zpráva jednatele za rok 1885, nestr.

⁵⁸ Srov. HLAHOL – Tábor, 125 let, 1860–1985, s. 15–19.

⁵⁹ Srov. HLAHOL – Tábor, dostupné z: <https://www.hlahol-tabor.cz/historie/>

⁶⁰ Srov. Devadesát let filharmonického orchestru Bolech v Táboře, s. 4.

⁶¹ Srov. *Komorní orchestr Bolech města Tábor* [online]. © 2015 [cit. 2018-03-26]. Dostupné in: http://www.bolech.eu/images/Historie_Bolech.htm

a okrašlovací spolek). Jeho členy byli většinou společensky významnější osoby, jako advokát, profesor, doktor, soukromník i soudní adjunkt. Klubovní stanici měli v hotelu Nový. O jejich vycházce z Tábora do Příběnic psal i anglický měsíčník, pro který napsal článek anglický spisovatel James Baker, který nazval *A Pompeji in Bohemia*.

Činnost spolku se dá rozdělit do tří období. První, počáteční byla *čilá práce* (od 1893 do roku 1902), druhá byla *doba pokleslé činnosti a počínajícího úpadku* (do roku 1917), třetí *období nebývalého rozmachu*. Jako nejdůležitější úkol pojal odbor turistů seznámení občanů s málo navštěvovanými, a přesto památnými místy, a také pečování o ně. Snažil se vzbudit zájem občanů, a hlavně vlastníků těchto prostor. Pořádal oblíbené vycházky, byl velkým podnětem pro postavení hájenky u zřícenin, rozhledny Hýlačky, zasloužil se o vybudování označení cest množstvím ukazatelů a tabulek, postavil turistickou noclehárnu a besídku ve Vlčím dolu, zřídil knihovnu, jednal o Kozím Hrádku a zříceninách hradů, jako např. rožmberských u Příběnic a Choustníku. Všeobecně se staral o vylepšení, opravy a zkrášlení svého blízkého okolí. Pořádal přednášky předních cestovatelů, kterými chtěl obecnost seznámit s dalšími kraji. Spolek pořádal i společenské akce, které vedly k seznámení členů spolku navzájem. Na počátku 20. století vydal příručku s názvem *Průvodce po Táboře a okolí*. Spolek finančně podporovalo město, tábořská městská spořitelna, občanská záložna, právovárečné měšťanstvo.⁶²

Světová válka negativně zapůsobila nejen na jednotlivé členy spolku, ale i na celý spolek.

2.5.7 Český rybářský svaz v Táboře

Založen několika Tábořskými občany roku 1888 jako Rybářský klub, který byl považován za zájmovou činnost úzkého kroužku zámožných (první výbor klubu tvořili: tábořský mlynář, majitel mlýna, pekař ze Starého města, majitel fotoateliéru, městský úředník, zámožný obchodník, profesor tábořské reálky, hodinář od Střelnice a další). Hlavním zájmem celospolečenské organizace sportovních rybářů byl lov ryb udicí, dodávání ryb na jídelní stůl občanů města, několik tisíc odpracovaných hodin ve prospěch města. Páni rybáři mezi sebe nepouštěli chudé. Až do roku 1948 byl rybářský

⁶² Srov. 30. let odboru klubu ČSL. turistů v Táboře, 1893–1923, s. 2–6.

sport výsadou bohatých a majetných (vysoké členské příspěvky, drahá povolenka, drahé rybářské náčiní).⁶³

Na počátku byla prvním revírem klubu rybářů část řeky Lužnice, později několik pronajatých rybníků (Zavadilský, Výrecký, Polný), a v roce 1899 vydražili pronájem Jordánu. Rybolov byl povolen zpočátku jen v odpoledních hodinách až na naléhání členů byl později povolen na ranní hodina a pak prodloužen na celé dopoledne. První řád klubu byl vydán roku 1900. Zajímavostí byla možnost zřízení takzvaných „mladů“ (rybář mohl z jedné strany přejít při větru na druhou stranu). Důležitým zákazem byl lov na noční šňůru a povinnost být přítomen u svých prutů a také zakazoval využívat k lovu jiné osoby. Tento řád platil až do 50. let 20. století.⁶⁴

Po vzniku celonárodního Sdružení sportovních rybářů v Praze (1912), se tábořský klub přidal a stal se členem. Toto členství přineslo nové zkušenosti a ucelená pravidla rybolovu. V období první světové války činnost klubu uhasínala. Mnoho členů klubu bylo povoláno do války a několik z nich se nikdy nevrátilo. Snížil se tím počet členů a s ním související finanční podpora. To vede k postupnému odrybnování vod a úbytku členů. Válečná situace způsobovala snížení životních podmínek, a tak lidé nemohli ani pomýšlet na nějakou zábavu. Činnost klubu se omezila jen na tu administrativní.⁶⁵

2.5.8 Muzeum a Veřejná knihovna Tábor

První návrhy na založení městské knihovny a muzea byly předloženy městské radě roku 1878. ⁶⁶Ta po několika měsících vyhověla jen návrhu o zřízení muzea, knihovny nikoliv. Muzeum bylo zřízeno v jedné místnosti radnice (číslo popisné 1). S žádostí přišli ředitel Reálného gymnázia Václav Křížek a profesor Hynek Mejsnar jako předseda a jednatel Klubu přátel věd a umění při Měšťanské besedě v Táboře.⁶⁷

Obecní zastupitelstvo dovolilo zřízení městské veřejné knihovny až 15. dubna 1896. S rozhodnutím byl vypracován i knihovní řád a stanovy (financování, zaměření knihovny, povinnosti a práva čtenářů). Dne 19. prosince 1897 byla poprvé otevřena

⁶³ Srov. *100. let výročí založení místní organizace Českého rybářského svazu v Táboře*. Tábor: Táborští rybáři, 1988, s. 13-16.

⁶⁴ Srov. Tamtéž, s. 16.

⁶⁵ Srov. Tamtéž, s.18-20.

⁶⁶ Srov. *Husitské muzeum v Táboře* [online]. © 2018, [cit. 2018-03-30], Dostupné in: <http://www.husitskemuzeum.cz/o-muzeu/historie/>

⁶⁷ Srov. *90. let Veřejné knihovny v Táboře*, Okresní knihovna Tábor, 1987, s. 1–5.

a její zájem rok od roku stoupal. Půjčovala knihy dvakrát týdně (čtvrtek a neděle) na jaře a v létě a na podzim a v zimě třikrát týdně (úterý, čtvrtek, neděle). Knihy byly rázu poučného a zábavného, slohem přístupné všem věkovým kategoriím. Z důvodu stále většího počtu knih byla knihovna v červnu 1910 přesunuta z náměstí do Převrátilské ulice, do domu s číslem popisným 315. Od založení až do roku 1914 byl knihovníkem A. Zeis, po jeho smrti jej zastoupil jeho syn Karel Zeis. Během první světové války výpůjčky klesly a knihovní fond se nezvětšoval. Po vzniku Československé republiky, kdy byl vydán knihovnický zákon, se změnily i podmínky pro rozvoj veřejné knihovny. Dne 1. prosince 1922, z usnesení knihovní rady bylo vybudováno samostatné hudební oddělení.⁶⁸

2.5.9 Dobrovolná požární ochrana v Táboře

Sbor byl založen 20. prosince 1868 a měl hned na začátku sedmnáct členů přispívajících a 50 činných. Podnět na založení Sboru dobrovolných hasičů dal tábořský lékárník Hugo Suchomel, který působil i jako velitel sboru s motem „Jeden za všechny, všichni za jednoho“. Hned v prvním roce se řady hasičů rozšířili na počet 148 členů přispívajících a 54 činných. Byli vybaveni stejnokroji a rozděleni do čtyřech odborů (lezci, stříkačnický, bourači, ochranný sbor). Vybavení z velké části financovalo město. Sbor zavedl pravidelné požární hlídky v divadle, zúčastňoval se sjezdů, národních slavností, pohřbů svých i přispívajících členů, přispíval na dobročinné účely. V srpnu 1905 byl v Táboře první krajský hasičský závod v běhu, který pořádala Zemská jednota. Po příchodu první světové války hasiči odsunuli všechny ostatní činnosti a pomáhali občanům postiženým válkou (zdravotní služba, finanční pomoc manželkám a vdovám vojáků, podpora nezaměstnaných). Asi polovina členů odešla na frontu. Po válce hasiči vítali prezidenta Československé republiky projíždějícího městem Tábor. Svou činnost vraceli do normálních kolejí a v roce 1922 se opět účastnili veřejného cvičení, župního sjezdu, pořádali bohatou přednáškovou činnost a zájezd na Slovensko, v roce 1928 se účastnili první hasičské výstavy v Praze, v roce 1925 pořádali velkou jihočeskou výstavu v Táboře a mohutný a úspěšný krajský sjezd. Za druhé světové války byl sbor utlačován, perzekuován, avšak zůstal zachován. Hasiči nesměli nosit stejnokroj, pořádat

⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 5–6.

schůze, veřejná cvičení, vzdělavatelskou činnost. Směli jen sloužit okupantům. Uvnitř sboru vznikla odbojová skupina, která pomáhala partyzánům, poškozeným českým občanům, zamlčovali zásoby benzínu, sabotovali ochranné akce německého materiálu. Ke konci války je tato činnost prozrazena a počalo tak hromadné zatýkání. Na osvobození čekali všichni.⁶⁹

⁶⁹ Srov. *100 let dobrovolné požární ochrany v Táboře, 1868–1968*, s. 3–20.

3 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLICE V LETECH 1918–1938 S PŘIHLÉDNUTÍM K SPOLEČENSKO – POLITICKÉ SITUACI

Dříve než se práce zaměří na problematiku volnočasových aktivit, je potřeba zmínit, metodu sondy společensko-politické situace v Československé republice, neboť výrazně ovlivňovala volný čas.

Prezidentem ČSR se stal Tomáš Garrigue Masaryk. Po celé zemi proběhly první svobodné volby, ženy dosáhly mužské rovnoprávnosti a převažovala demokracie. Nová ústava, která se stala základem právního státu, zaváděla rovnoprávnost všech občanů bez rozdílu náboženství, majetku a národnosti. Stále zde žilo hodně Němců.⁷⁰ Československo se stalo jedním z nejvyspělejších průmyslových států střední Evropy. Ke zlepšení životních podmínek vedlo zavedení osmihodinové pracovní doby, podpora v nezaměstnanosti, rozsáhlé úrazové a nemocenské pojištění.⁷¹ Lidé žili pomaleji než my dnes. Z pramenů vyplývá, že ve vztazích bylo více slušnosti, úcty a zdvořilosti. Vzdělání bylo oceňováno a vzdělaní lidé se stávali váženými. Druhým prezidentem ČSR se v roce 1935 stal Edvard Beneš. Kvůli moci nacionalistů v sousedním Německu, které vedl Adolf Hitler, ztratilo Československo velkou část své země.⁷²

3.1 Společenský život v Československé republice

Vznik samostatného československého státu měl nemalý podíl na zvětšujícím se uměleckém sebevědomí českých a slovenských umělců, kteří získali více možností inspirovat se evropskou kulturou. Politická demokracie zajistila svobodu vyjadřování

⁷⁰ Srov. BLÁHOVÁ, Marie, Jan FROLÍK, Nad'a PROFANTOVÁ, Pavel BĚLINA, Michael BOROVIČKA a Milan HLAVAČKA. *Velké dějiny Zemí Koruny české*. Praha: Paseka, 1999-. ISBN 9788074321818. s. 239, 240.

⁷¹ Srov. *Dějiny zemí koruny české*. Praha: Paseka, 1992. ISBN 80-85192-30-6.s. 168.

⁷² Srov. *Moderní dějiny*, dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/mnichovska-dohoda-29-9-1938/>

uměleckého názoru a pestrost směrů a proudů.⁷³ Stejně jako v hospodářství se Československá republika rozvíjela i ve školství, vědě, technice, a především v kultuře. Pražská univerzita byla nazvána Karlovou, přibyly univerzity v Brně a Bratislavě. Slovenská kultura vzrostla právě díky rozvoji slovenského školství.⁷⁴ Velkou část času trávil tehdy lidé návštěvou divadel. Bylo také více možností, vedle divadel větších, vznikala také divadla menší, soukromá. Jedním z nich bylo Osvobozené divadlo, které založili Voskovec a Werich. Proslavili se humornými hrami prokládanými písněmi a satirou. Autorem hudby byl Jaroslav Ježek. Slavným autorem povídek, románů a divadelních her byl Karel Čapek.⁷⁵ Rozhodně se u umělců projevil zážitek z první světové války a ty zvýšily vnímání horších a temných stránek lidí, ale také posílily hodnoty sociálně spravedlivé společnosti.⁷⁶

Pracovalo se až do soboty a neděle byly většinou využívány k výletům vlakem, parníkem, autobusem. Oblíbeným se stal biograf, který byl do začátku 30. let němý, ale velmi lákavý pro široké publikum. Návštěva divadla byla slavnostnější záležitostí vyjma kabaretů. Hojně využívaný byl v této době i gramofon, u něhož se tančilo. Muži si chodili posedět se sousedy a s kamarády do hospody, hráli karty, besedovali. Sokol byl významným střediskem společenského života. Provozoval nejen sport, ale i ochotnické divadlo a další. Na vesnicích se pořádaly bály k různým příležitostem. I sport se velmi dobře rozvíjel, nejvíce tenis, lyžování, bruslení, plavání, turistika. Také pravidelná nedělní bohoslužba byla běžnou záležitostí hlavně na Moravě a Slovensku.⁷⁷ Rodinnou soudržnost spojovala domácí malovýroba či živnost. Rodina se ráno nerozešla do různých podniků jako dnes, ale většinou pracovali na stejné věci, společně a dohromady. Měli stejný zájem, který je spojoval. Také ženy, které měly malé děti, nechodily do zaměstnání a staraly se o domácnost. Velikou roli hrála poctivá práce, která byla mezi lidmi ceněna. Živnostníci různých řemesel se snažili o dobré jméno podniku a zajistit si spokojené zákazníky. Byli tvůrci hodnot a odborníci, kteří byli považováni za mistry ve svém oboru.⁷⁸

⁷³ Srov. *Dějiny zemí koruny české*. Praha: Paseka, 1992. ISBN 80-85192-30-6, s. 191.

⁷⁴ Srov. Tamtéž, s. 190–193.

⁷⁵ Srov. Tamtéž, s. 41, 42.

⁷⁶ Srov. *Dějiny zemí koruny české*. Praha: Paseka, 1992. ISBN 80-85192-30-6, s. 194.

⁷⁷ Srov. AUGUSTA, Pavel. *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. Ilustroval Lubomír ANLAUF. Praha: Albatros, 2006. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01704-0. s. 796–801.

⁷⁸ Srov. Tamtéž, s. 798, 799.

3.2 Sonda do volnočasových aktivit v Táboře v období 1918–1938 s přihlédnutím ke společenskopolitické situaci

Společensko-politická situace v republice i v Táboře výrazně ovlivňovala volný čas. V Táboře získali největší procento v prvních volbách svobodné republiky sociální demokraté. Starostou byl JUDr. Josef Kos, ředitel městské spořitelny (1918–1919), hned po něm byl zvolen Josef Šáda, ředitel nemocenské pojišťovny (1919–1923),⁷⁹ sociálně demokratický předák, tedy vůdce strany. 30. června 1919 se městské zastupitelstvo vzdalo titulu královského města. Jelikož byl v zastupitelstvu neustálý rozkol, bylo v roce 1923 rozpuštěno, neboť nebylo schopno se usnášet. Roku 1920 proběhla v Táboře oslava pětistého výročí založení Tábora. Slavilo se nejen založení města, ale i nově nabytá národní samostatnost. Poválečné hospodářství zasáhlo tíživě nejvíce dělníky pracující v zemědělství a tak 13. prosince téhož roku stávkovali nejen zemědělci, ale i dělníci z pivovaru a jiných průmyslových podniků. Na počátku roku 1921 byla založena první organizace sociálně-demokratická levice. První komunistické hnutí se projevilo v Mezimostí mezi železničáři. Vznikají tedy komunistické organizace a první výbor KSČ v Táboře. Nejvíce v tabákové továrně a u železničářů panuje velká nezaměstnanost. Nejtěžší život měli dělníci u sedláků a velkostatkářů, jimž se říkalo deputátníci, ti žili v bídě. Jejich děti bylo často vidět, jak i v mrazech pobíhaly polonahé, polo bosé.⁸⁰

Po první světové válce se život v Táboře rozvíjel úspěšně a městu se začalo dařit. Vzrůstal počet obyvatel, vznikaly nové domy a rozrůstaly se příměstské části. Byla postavena budova městské spořitelny, komplex nemocnice na Pražském předměstí. Velkou stavbou, která si zaslouží pozornost je most přes Lužnici, který byl postaven v letech 1934–1935.⁸¹ Dne 21. května navštívil Tábor prezident E. Beneš s manželkou. Celé město bylo vyzdobené, lidé oblečení v krojích, přítomné davy pracujících, všude vlaječky a květiny. Podle slov kronikáře lidé tušili, že se něco děje. Hitlerovci vydírali sousedící Rakousko. Prezident posílil občany větami [...] „*nic, naprosto nic nemůže otřást a dotknout se našeho.* [...] „*budeme však také rozvážní, moudří a smířliví.*

⁷⁹ Srov. AUGUSTA, KLÍNKOVÁ., *Knihy o městě Tábor*. Praha: Milpo media, 2001. Knihy o českých městech. ISBN 8086098184. s. 28, 118.

⁸⁰ Srov. Půl století Táborska, s. 5–8.

⁸¹ Srov. HEJNA, Antonín. *Tábor*. Druhé. Praha: Odeon, 1970. ISBN 01-503-70. s. 80.

Budeme mít na očích jen dobro a blaho vlasti, státu a národa.“ V září roku 1938 byla vyhlášena mobilizace. Lidé byli odhodláni svou zemi bránit. Z pohraničí přišli uprchlíci a táborští se s nimi dělili o jídlo. Začal pracovat sbor pro přistěhovalce. Komunistická strana byla rozpuštěna. Okupanti dorazili do Tábora 16. března 1939, vítali je okresní hejtman, vrchní policejní komisař a další představitelé města a okresu. V komunistických domech proběhla policejní razie. Odbojové organizace na Táborsku rozšiřovaly tajně rozmnožované tiskoviny, sháněly informace o pohybu německých vojsk, sbíraly zbraně a třaskaviny.⁸² Po skončení první světové války se rozvíjel oblíbený skauting a tramping. Skautský odbor byl založen v rámci Sokola 22. března 1919 cvičitelem Dr. Chalupným a předsedou Petrem Gajdíkem. Jeho činnost se rozvíjela celkem rychle. Během jednoho roku probíhaly kurzy francouzštiny Věry Kusýnové, 38 besídek, kurz rádců vedený sokolským bratrem Otčenáškem a uskutečnilo se přes 50 vycházek. Táborští skauti svou aktivitou byli vyhlášeni až za hranicemi města. K desátému i dvacátému výročí vzniku Sokola se konaly v Táboře jubilejní oslavy. Sokoli pomáhali při mobilizaci vystěhovaným občanům z pohraničí.⁸³

V roce 1922 byla založena z iniciativy T. G. Masaryka Jihočeská společnost pro zachování husitských památek, která byla zaměřena na topografický a archeo-logický výzkum husitských lokalit, organizovala výroční oslavy a další veřejné akce, spojené s husitskými tradicemi. Dokonce začala vydávat Jihočeský sborník historický, který byl v té době čtený. Prezident republiky T. G. Masaryk navštívil Tábor několikrát, pokaždé jej lidé radostně vítali a celé město k tomuto účelu vyzdobili. V březnu 1919 se prezident T. G. Masaryk zúčastnil cvičební hodiny a oslavy k pětistému výročí k založení Tábora, které proběhly 25. března 1920. Při oslavě čtyřicátých let trvání jednoty proběhl koncert spolku Hlahol pod taktovkou Oskara Nedbala, jehož jméno nese tábořské divadlo dodnes.

I tábořské kino Svět má svou historii, která nás vede až do první poloviny 20. století. Kino bylo postaveno za pouhé čtyři měsíce Družstvem invalidů v srpnu 1924, a mělo sloužit nejen jako kino, ale i divadlo. Díky velkorysému řešení interiéru umožňovalo uvádět i operetní, operní a činoherní představení. První zvukový film se tu promítal v roce 1931.⁸⁴

⁸² Srov. Půl století Táborska, s. 9-11.

⁸³ Srov. 85. let skautingu v Táboře s. 9–11.

⁸⁴ Srov. Tábořské kino Svět prokouklo, dostupné z: <http://www.jcted.cz/taborske-kino-svet-prokouklo-co-mozna-nevite-o-jeho-historii/>

Z uměleckých sfér byl významnou osobností J. Šváb, grafik, J. Shenk, konzervátor památkové péče, znalec renesančního umění dále dokumentaristi Bubeníček, J. V. K. Bouška a A. Toupalík. K nejvýznamnějším osobnostem českého výtvarného umění patřil Josef Štainocher, František Bílek a další.⁸⁵

3.2.1 Volnočasové aktivity spjaté se spolky

V roce 1928 byl zřízen také odbor lyžařský odbor a tenisový založil cvičitelský sbor žen. Byla vybudována sokolská plovárna a také bylo zahájeno cvičení na novém cvičišti u Jordánu. Dne 18. června 1933 prošel městem mohutný sokolský průvod u příležitosti oslav padesáti let tělocvičné Jednoty. Vzdělávací odbor sokolský pořádal proslovy, debatní večery, vycházky, zábavy, loutková divadla, výstavy, akademie, poutě na Kozí Hrádek.⁸⁶

Po převratu se činnost Sokola začala postupně obnovovat. Nejprve zřídili v městě večerní hlídky, přivítali v krojích české delegace vracející se ze Švýcarska a slavnostně se vrátili do sokolovny. Aby dostali sokolové koncesi pro biograf, museli slíbit 2 % ze zisku válečným poškozcům. Pořádali slety, výlety, založili nový kondiční a zdravotní odbor, provozovali činnost vzdělávací (přednášky a proslovy), besídky dorostu a dorostenek, otevřeli sokolskou čítárnu, odbor zábavný pořádal věnečky a Silvestrovské a aprílové večery, představení loutkového divadla, večery debatní, skauti se zúčastňovali závodů, tábořili na Lužnici, pokračovali ve skautském výcviku, biografický odbor zakoupil nový promítací stroj, uspořádal několik představení. Výtěžky z akcí a darů putovaly obvykle na další slety, k uctění památky či vzdání holdu, k vybudování dalších cvičišť, k zakoupení nových rekvizit do divadelního odboru, na pomoc např. nezaměstnaných, na vánoční nadílku dětem a podobně.

Po vzniku Československé republiky postupně opět přibývalo členů rybářského klubu v Táboře, činnost se pomalu obnovovala, avšak zůstávala výsadou majetných občanů. Revolučním požadavkem byla označována žádost o znárodnění vod a rušení břehů kolem vod v soukromém vlastnictví, který byl zamítnut. S přílivem nových členů a s nimi i finančních prostředků, klub rozšiřoval své vody, a tak rybáři mohli navíc

⁸⁵ Srov. Tamtéž, s. 65.

⁸⁶ Srov. Památník TJ Sokol v Táboře, s. 62, 63.

chytat na řece Lužnici od Plané nad Lužnicí do Příběnic, na Kozském potoce od Stříbrných Hutí až po soutok Lužnice v Sezimově Ústí. V roce 1925 si klub pronajal od obce tábořské sádky, a za dva roky další chovný rybník (celkem jich měl v pronájmu devět).⁸⁷ Rybářský klub i jeho činnost vzkvétala, rozrůstala se i do okolních obcí. Měl chvályhodné výsledky v přírůstcích, vystavěl si své klubovní skladiště materiálu, pořádal slavnostní výlovy Klubu.⁸⁸

3.2.2 Volný čas a Svobodní zednáři v Táboře

Zpočátku považován za utajený spolek, což zednářům škodilo. Jednalo se a dodnes jedná o hnutí, či bratrství, které usilovalo o zdokonalení člověka a celého lidstva. Bylo založené na důvěře a toleranci i případné podpoře a zároveň jako Řád, vyžadovalo respekt vůči rozhodnutí autorit. Členy si zednáři vybírali a přijímali je zasvěcovacím rituálem.⁸⁹

V Táboře, založený jako zednářský kroužek s názvem Most, pod patronací lóže Most dne 7. listopadu 1932. Tvořilo jej pět, později šest členů. Po zániknutí kroužku mohli členové vstoupit do tábořského kroužku Kalich. Kroužek Kalich byl založen o dva roky později, a to v roce 1934, pod patronací Pravda vítězí a odkazoval na husitskou tradici Tábora. Jejich činnost byla upozaděna na podzim v roce 1938, na základě přijetí Mnichovské dohody. Svobodní zednáři si kladli za cíl pracovat na morálním a intelektuálním zdokonalení lidstva. Zednář se učil pracovat především sám na sobě, a tak rozvíjel svou osobnost. Po válce byla lóže *Pravda vítězí* znovu probuzena a v roce 1951 bylo na valné hromadě rozhodnuto, že bude rozpuštěna. Během války byli někteří místní zednáři vězněni.⁹⁰

⁸⁷ Srov. Tamtéž, s. 19-22.

⁸⁸ Srov. *100. let výročí založení místní organizace Českého rybářského svazu v Táboře*. Tábor: Táborští rybáři, 1988. s. 20-22.

⁸⁹ Srov. *Veliká lóže České republiky* [online]. ©2016 VELIKÁ LÓŽE ČESKÉ REPUBLIKY [cit. 2018 03-26]. Dostupné z: <http://www.vlcr.cz/trocha-historie/>

⁹⁰ Srov. Fetrová. Petra., 2018. SVOBODNÍ ZEDNÁŘI V TÁBOŘE, [galerijní výstava]: Husitské muzeum v Táboře: 18. 3. – 10. 6. 2018 *Úřední list Republiky Československé č.252/1938*

3.2.3 Intimní scéna a volný čas

Jednalo se o skupinku mladých členů oddělenou od amatérského divadelního spolku tábořských ochotníků Tyl, kteří toužili po modernějším pojetí divadla. V popředí stál od počátku (1921) profesor gymnázia Bohumil Fišer⁹¹, zakladateli byli dr. Otto Stern, dr. Antoním Zeman, Stanislav Dvořák, Josef Zenkl a J. Blažek. Intimní scéna byla od roku 1923 členem Ústřední Matice divadelního ochotnictva čl. v Praze a zakládajícím členem Vojanova asylu pro zestárlé herce v Praze. Zázemí pro zkoušení našli v hospodě Na Přehořovce a představení měli v kině Invalidů (kino Svět). Kromě divadelních představení pořádali také literární večery, kterými se stala důležitou složkou kulturního života v Táboře.⁹² Dále pořádali členské večery, vycházky, zájezdy, udržovali si svou knihovnu.⁹³ Po roce 1932 vydávala časopis s názvem Scéna, který obsahoval i cenné recenze.

⁹¹ Srov. Almanach k 25. výročí založení Intimní scény v Táboře

⁹² Srov. *Databáze Českého amatérského divadla: Amatérské divadlo* [online]. 2001 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=7224>

⁹³ Srov. Pamětní list Intimní scény v Táboře vydaný k jejímu desetiletí v listopadu 1931, s. 7–25.

4 SPOLEČENSKÁ ČINNOST V PROTEKTORÁTU ČECH A MORAVY

Za okupace byl život těžký pro všechny, ale pro Židy ještě těžší. Byli neustále pod dohledem, byli nuceni nosit na oblečení žlutou hvězdu s označením Jude, bylo jim zakázáno navštěvovat divadla, restaurace, kina.⁹⁴ Bylo zahájeno poněmčování – germanizace. V tu dobu byli Němci upřednostňováni před Čechy, němčina před češtinou, čeští zemědělci museli odevzdávat více produktů než němečtí. Týden po začátku války v rozhlase Jan Masaryk přísahal lidem, že válku Němci prohrají. Pokyny lidem, co mají dělat, dával prezident Edvard Beneš prostřednictvím rozhlasu. Kultura v Čechách za války utrpěla o něco méně, než v Polsku. Byla často jedinou příležitostí, jak vyjádřit vztah k zemi, samozřejmě skrytě. Neustále se rozšiřovaly seznamy zakázaných uměleckých děl. Všechny úspěchy se přikládaly zásluze Německa. Oblíbené bylo divadlo, rozrůstaly se počty představení, která navštěvovaly stále větší počty diváků. Hrál se nejen pro návštěvníky divadla, ale také pro posluchače rozhlasu.

Cenzura a rasismus ovlivňovaly i výběr povolené hudby. Velké oblibě se těšily naučné knihy o literatuře, dějinách a historické romány. Zakázaná byla tvorba nejen od židovských autorů, ale i anglická, americká, polská, francouzská, ruská a jugoslávská, proto byla vydávána pod pseudonymy. Byla zakázána černošská hudba i jazz, proti čemuž se bouřili i němečtí občané. Podle nacistů byl jazz symbolem americké kultury, kterou označovaly jako zkaženou. V této době si lidé oblíbili právě lidovou a klasickou hudbu. Umělci, kteří byli tolerováni a vyznamenáni svatováclavskou orlicí byli například František Hrubín, Max Švabinský a Jaroslav Seifert. Jedním z důležitých kulturních zážitků byl v protektorátu film. Dokázal roztržít myšlenky a umožnil lidem alespoň na chvíli nemyslet na to, co se děje. Biografy promítaly několikrát denně a několik snímků. Všechny filmy musely být dvojjazyčné, přičemž filmu předcházelo vkládáno zpravodajství o nacistických úspěších. Lidé na úvodníky reagovali hlasitými projevy nespokojenosti. Oblíbenými byly komedie i tragédie, veselohry, loutkový Ferda Mravenec, filmy s lidovou a vlasteneckou tematikou jako například Babička.

⁹⁴ Srov. Tamtéž s. 44.

Nejoblíbenějšími herci byli Vlasta Burian, Oldřich Nový, Saša Rašilov, Otomar Korbelař. Znamé herečky, které si poněmčily svá jména, byly např. Adina Mandlová, Lída Baarová a Nataša Gollová. Změna jmen (poněmčení), lidé nevívali s radostí. Někteří umělci se po Máchově smrti uchýlili do exilu, někteří se podíleli na odboji. Některé kulturní akce probíhaly legálně až do roku 1944. Byly to například Pražské hudební jaro, Měsíc české knihy, Národ svým výtvarným umělcům.⁹⁵

Naopak sport byl hlavně na začátku okupace zachován v rámci autonomie protektorátu. Pořádaly se česko-německé zápasy. Rozpuštěny byly jen židovské sportovní kluby. Mezi slavné sportovce patřili: Emil Zátopek, Josef Bican, Evžen Rošický. I do sportu nacisté vnášeli propagandu např. tím, že se povinně hajlovalo před každým zápasem, což sportovci záměrně zesměšňovali. Češi kvůli podvolení pohraničí Němcům přišli o hory, kam jezdili rádi. Začali se tedy věnovat bruslení.⁹⁶

Materiální škodu, kterou česká kultura utrpěla, odborníci odhadují na šest a půl miliardy korun. Ničily se knihovny, archivy, do Německa byly odvezeny spousty obrazů, insignie z Karlovy univerzity. Po atentátu na Heydricha byla nařízena zavírací doba (desátá hodina večerní) všech zábavních podniků a biografů. Po smrti Heydricha byla zábava zcela zakázána a od roku 1944 již nebylo možné pořádat divadelní představení, výstavy, literární večery. Byla uzavřena i muzea. Koncentračním táborům neunikli ani umělci. Byli mezi nimi dirigenti, výtvarníci, divadelní pracovníci i herci.⁹⁷

4.1 Volnočasové aktivity s přihlédnutím k politické situaci v Táboře

Václav Soumar byl zbaven funkce starosty města Tábor a na jeho místo nastoupil vládní komisař. Spolu se starostou bylo rozpuštěno obecní zastupitelstvo na příkaz říšského protektora. V Táboře si gestapo zřídilo krajskou správu. Na Pražském

⁹⁵ Srov. BLÁHOVÁ, Marie, Jan FROLÍK, Nad'a PROFANTOVÁ, Pavel BĚLINA, Michael BOROVIČKA a Milan HLAVAČKA. *Velké dějiny zemí Koruny české*. Praha: Paseka, 1999-. ISBN 9788074321818. s. 121–146.

⁹⁶ Srov. AUGUSTA, Pavel. *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. Ilustroval. Lubomír ANLAUF. Praha: Albatros, 2006. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00 01704-0. s. 50–51.

⁹⁷ Srov. Tamtéž. s. 41–54.

předměstí přeměnili cvičnou střelnici na popraviště.⁹⁸ I po protektorátu vedla národně socialistická strana, přestože komunisté měli v táborském okolí většinový vliv. Po příjezdu z koncentračního tábora se vedení města ujal opět Václav Soumar, kterého vystřídal František Sivera.⁹⁹ Dne 28. 9. 1940 po obsazení Československa dochází k rozpuštění skautského hnutí. Tábory, které nebyly dobrovolně zlikvidovány, přepadalo v ranních hodinách gestapo a násilně začalo likvidovat. Gestapo zabavovalo vybavení tábora a účastníky/zajatce včetně dětí, tři dny vyslýchalo ve sklepě budovy gestapa, a to i přesto, že byli nedostatečně oblečení.¹⁰⁰ Vznikla první odbojová organizace s názvem Obrana národa. Aktivní pokroková mládež založila Národní hnutí pracující mládeže. Rozšiřovala tajně rozmnožované tiskoviny, získávali zprávy o pohybu Němců, sbírala třaskaviny, hlavně bojovala proti poráženecké náladě. Stále měla nové nástupce, až do roku 1940 byla jejich práce odhalena.

Po smrti Heydricha v celách táborského gestapa, byli zabíjeni občané, za to, že se národ nesklonil před okupanty. 162 občanů bylo nevinně odsouzeno.¹⁰¹ Z celkového počtu 936 osob v Čechách, popravených v době heydrichiády, byl každý šestý popraven v Táboře. Byla to většinou tak zvaná inteligence. Tábořsko a Borotín se stávají centrem ilegálního hnutí jižních Čech, nejaktivnější složky odboje na okrese jsou hasiči a partyzánská organizace Jana Žižky. Většinou navazují na činnost Obrany národa, vzniká organizace Táborité.¹⁰²

Počátek roku 1943 byl pro studenty a žáky táborských škol snad i příjemně zajímavým. Navzdory nedostatku uhlí byly prodlouženy vánoční prázdniny o celý měsíc, tj. o leden. Na učitele však čekaly nucené práce. Krumpáče a jiné nářadí bylo zabavováno podnikům a občanům. Situace nebyla vůbec jednoduchá. Končila pomalu válka, byl to hrozný pohled na vlakovou soupravu, která 23. ledna o páté hodině ranní přivezla málo oblečené, vyhublé lidi, přitom teplota venku byla jen 26 °C. V lednu se stalo reálné gymnázium útočištěm uprchlíků, němečtí vojáci zabrali dívčí školu na Marešově vrchu. V únoru byl zřízen vojenský lazaret v budovách obchodní akademie. V březnu byli uprchlíci ubytováni ve škole na náměstí Mikuláše z Husi. Byl vydán

⁹⁸ Srov. HUBIČKOVÁ, Eva a Zdeněk VYBÍRAL. *Tábor*. Praha: Paseka, 2013. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80 7432-303-4. s. 29.

⁹⁹ Srov. AUGUSTA, KLÍNKOVÁ., *Knihy o městě Tábor*. Praha: Milpo media, 2001. Knihy o českých městech. ISBN 8086098184. s. 29, 30.

¹⁰⁰ Srov. 85. let skautingu v Táboře s. 12.

¹⁰¹ Srov. HUBIČKOVÁ, VYBÍRAL píše že 156 mužů a žen. Nejmladšímu popravenému bylo teprve 17 let. Odsouzen byl za schvalování atentátu na Heydricha.

¹⁰² Srov. Půl století Tábořska s. 11.

zákaz pohřebních průvodů, aby nebyl rušen pohyb vojska. Lidé byli nervózní hlavně kvůli častým leteckým náletům, hroutící se frontě, blížící se porážce Němců. Ve dnech 24. a 29. dubna dopoledne byl i Tábor letecky napaden. Městem se ozývaly detonace bomb. Na nádraží leželi mrtví, bomby poškodily několik budov, železniční most u Čekanic i část náspu Jordánu. 5. května v půl jedné po poledni se ukázalo, že s německou armádou je konec. Z pražského rozhlasu znělo volání o pomoc, které prý i rozrušilo německé uprchlíky ubytované v táborských rodinách. 9. května se Tábor probouzí po šesti letech do klidného dne, a hlavně do ticha. V noci totiž vozidla německé armády opustila město, zmizela německá posádka a uteklo gestapo. 10. května přijeli osvoboditelé – rudoarmějci. Dle kronikáře se ulice naplnily lidmi, ti nazdobili své domy vlajkami a byli opravdu šťastní, protože pocítovali svobodu. Auta se sovětskými vojáky byla obalená květy, lidé je vítali na Žižkově náměstí.¹⁰³

Česká obec sokolská (ČOS) byla v dubnu 1941 zastavena, její členové pozatýkáni. Po skončení okupace 1945 byla obnovena skautská organizace a brzy zase nuceně rozpuštěna (28. října 1948). Sokolové si tehdy ponechali jen své nedělní vycházky, které nevynechali ani na Štědrý den, a ještě hru v kuželky. I přesto, jak občané měli těžký život, dokázali podpořit sokolské sbírky na postižené rodiny.¹⁰⁴ V roce 1942 byly zakázány veřejné koncerty. Praporčí čtyři řádily po celé zemi. I pěvecký sbor Hlahol atentát na Heydricha hodně zasáhl. Popraven byl dirigent Hlaholu a předseda pěvecké župy táborské MUDr. J. Krbec i s manželkou. Do koncentračních táborů bylo převezeno několik členů sboru. I tak se lidé snažili bavit, jak bylo možné. Navštěvovali biografy, hráli tenis, děti bruslily, střídaly se o šlajfky s ostatními kamarády. Robert Mixa vydával v letech 1934–1938 levicově orientovaný časopis *Most k novému zítřku*. Po květnu 1945 se stal redaktorem táborského časopisu *Palcát* a později *Rudého práva v Táboře*.¹⁰⁵ 10. května 1945 vyšel *Palcát* poprvé legálně. V něm napsal Ivan Olbracht: „*Teprve teď ta doba přichází. Lid se chápe správy svých věcí. Po boji a těžkých obětech. A jde o to, aby ji ve svých rukou zachoval. Aby ji pevně držel. Aby si ji nedal ani vyrvat, ani vykroutit ani vychytračit. A v tomto převzetí moci jest největším významem těchto chvíl.*“¹⁰⁶

¹⁰³ Srov. Obecní kronika města Tábor z roku 1944, SOkA, Digitální archiv. Dostupné in: <https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1kkotb&menu=3&id=1402&page=13,15,17,22,27>.

¹⁰⁴ Srov. AUGUSTA. KLÍNKOVÁ., *Knihy o městě Tábor*. Praha: Milpo media, 2001. Knihy o českých městech. ISBN 8086098184. s. 118, 119.

¹⁰⁵ Srov. Historie vzniku a trvání sborů pro občanské záležitosti s. 4.

¹⁰⁶ Srov. PALCÁT 1945, s. 1.

Rybářství za protektorátu dost utrpělo. Okupanti zabrali klubové vody a lovíli ryby pro své potřeby. Klub se snažil ztráty doplňovat a stále ještě rozšiřoval a zveleboval své rybníční hospodářství (o rybník Návesní, Lískový, Podedvorný). Po osvobození a očištění od kolaborantů začal Klub opět vzkvétat. Budovali nové sádky v údolí pod jordánskou hrází. Po jejich dokončení v létě 1947 byly slavnostně otevřeny a pojmenovány sádkami Janovského (na počest dlouholetého předsedy Klubu Václava Janovského).¹⁰⁷

¹⁰⁷ Srov. *100. let výročí založení místní organizace Českého rybářského svazu v Táboře*. Tábor: Táborští rybáři, 1988. s. 24–25.

5 POVÁLEČNÉ OBDOBÍ A NÁSTUP KOMUNISMU (1945–1950)

Dříve, než se práce zaměří na problematiku volnočasových aktivit, je potřeba zmínit metodou sondy do společensko-politické situace v zemi, neboť výrazně ovlivňovala volný čas. Jedním z poválečných problémů byla otázka válečné kořisti, kterou měl být všechen německý majetek, který se nacházel na našem území, v tzv. Sudetech. Měly to být třeba továrny vybudované za války. O majetku se jednalo se SSSR a první poválečnou radou jmenovanou E. Benešem v Košicích. Další úkol, který bylo potřeba vyřešit, byl vztah mezi Čechy a Slováky, pocit česko-slovenské vzájemnosti bylo potřeba posílit.¹⁰⁸ Podle svolání vlády republiky byli obyvatelé vyzýváni k soudržnosti a jednotě, k budování nové republiky, do oprav zničených budov a železnic, mostů a závodů. Vláda slíbila, učiní také vstřícný krok a bude úzce spolupracovat s lidmi, výbory v obcích, okresních městech.¹⁰⁹

Rok 1946 byl pro Československou republiku prvním rokem míru. Byl nastolen systém tzv. Národní fronty, v němž mohly pracovat jen některé politické strany a to: Československá strana národně socialistická, Československá strana lidová a Komunistická strana; na Slovensku Demokratická strana Slovenska a Komunistická strana Slovenska. Všechny tyto strany podporovaly společný vládní program a blaho republiky. V socializující Národní frontě docházelo k rozsáhlému znárodnování. Drobní zemědělci dostali půdu a byli za ni nadšení a vděční. Na tomto opatření nejvíce vydělali komunisté (ministrem zemědělství byl Július Ďuriš – pozn. aut.) V prvních poválečných volbách vyhrála Komunistická strana. Vláda se snažila napravit československé hospodářství. Otevřela program „dvouletka“ – Dvouletý plán hospodářské obnovy Československa (1947–1948). Ten měl za úkol obnovu zničeného hospodářství a zvětšení průmyslové výroby o 10 %. Souviselo s ním i budování továren, návrat

¹⁰⁸ Srov. AUGUSTA, Pavel. *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. Ilustroval Lubomír ANLAUF. Praha: Albatros, 2006. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00 01704-0. s. 900–903.

¹⁰⁹ Srov. Svolání vlády republiky, kronika obecní, 1945, s. 29, dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1kkotb&menu=3&id=1402&page=29>.

obyvatel do pohraničí a snaha o zrušení lístkového systému zásobování. Osnovu zákona „dvouletky“ zpracovávala Ústřední plánovací komise, v jejímž čele stál předseda vlády Klement Gottwald. Komunistická strana trvala na vyhlášení dvouletého plánu, kdežto ostatní strany, které se také podílely na jeho vzniku, měly rozdílné názory v řešení různých otázek. Dne 25. října 1946 byl dvouletý hospodářský plán přijat. Komunisté trochu ustoupili a strany se dohodly. V zemi zavládlo budovatelské nadšení a demokratické smýšlení. Komunistická strana usilovala o kompletní vládu. Pomáhala jí levicově orientovaná veřejnost i socializující programy ostatních stran. Ostatní politické strany věřily upřímnosti komunistů. Věřily, že komunisté chtějí v zemi uchovat demokracii. Komunisté však stále upevňovali mocenské pozice. Klement Gottwald na sjezdu ÚV KSČ 21. srpna 1947 vyzýval k vytvoření tajné skupiny spolupracovníků KSČ v ostatních stranách. Vazby se Západem zeslábly a orientace na Sovětský svaz posílila. Komunistické provokace proti demokracii sílily. Ve veřejném životě zavládlo napětí a nedůvěra. Vzrůstaly rozpory mezi demokratickými stranami a komunisty. Demokratičtí ministři udělali osudovou chybu, když se vzdali možnosti ovlivňovat vývoj politické situace tím, že podali demisi a odstoupili ze svých úřadů. Kvůli vlivu náměstka ministra zahraničních věcí SSSR Zorina, dali příležitost Klementu Gottwaldovi a ten se jí zdárně ujal a situace náležitě využil. Do boje zapojil statisíce řadových členů KSČ, odmítl spolupráci s ministry, kteří odstoupili, rozhodl se využít mocenských pozic. Dne 23. února obsadili pražské ulice příslušníci SNB (Sbor národní bezpečnosti) pod vlivem komunistů a zabrali nejvýznamnější místa ve městě. Komunisté vyzbrojili své členy a pod názvem Lidové milice je vyslali do ulic. Zatýkali důležité demokratické činitele, zavřeli jim kanceláře. Prezident Edvard Beneš podporoval demokraty, avšak ten den již vedení KSČ moc v zemi plně ovládlo. Navzdory celé situaci uspořádali studenti vysokých škol několik protestních demonstrací.¹¹⁰ V ulicích prošlo několik tisíc studentů vysokých škol, přidávali se k nim davy Pražanů. Došli až na Hrad. Bylo jich kolem 20 000. Provolávali a skandovali slávu prezidentu E. Benešovi. Pět z nich prezident toho večera přijmul na Hrad. Prezident ujistil studenty, že demokracie bude zachována.¹¹¹

¹¹⁰ Srov. AUGUSTA. Pavel., Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost. s. 900–909.

¹¹¹ Srov. MOTÝL. I., únor 1948: Studenti pochodují, Gottwald odmítá loutky, dostupné in: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/historie/unor-1948/unor-1948-studenti-pochoduji-gottwald-odmita-loutky_45554.html

5.1 Sonda do společenské situace v Československé republice a v Táboře

Život lidí se začal pomalu měnit po nástupu komunismu v Československu. Byla snaha odstraňovat rozdíly mezi chudými a bohatými. Díky zlepšení zdravotnické sféry přibýlo lázeňské péče a možnosti rekreace. Cenzura se prohlubovala, která měla za následek zamlčování a překrucování zpráv, utajované zákroky tajné policie, přísná kontrola knih, které smějí/nesmějí být vydávány, časopisů a článků, filmů, které se mohou promítat. O tom všem rozhodovalo KSČ. I zprávy z ciziny procházely přísnou cenzurou.¹¹² Sovětský svaz byl naším vzorem. Vybízely k tomu plakáty i nápisy nejen v tramvajích. Vedle československé vlajky visela vlajka sovětská. Byly slučovány sportovní, tvůrčí, zájmové i vzdělávací kluby a spolky. Sokol byl rozpuštěn a skautská činnost zakázána. Vznikla tělovýchovná organizace a Pionýr. Tělovýchovná organizace měla za úkol komunisticky ovlivňovat hlavně mladé sportovce. Vše se podobalo těm sovětským. Komunisté se snažili upravovat i historické vědomí společnosti, přisuzovali si české tradice z minulosti, husitskou historii si upravili jako předobraz komunismu, například v rámci boje proti náboženství a církvím nahradil Ježíška o Vánocích děda Mráz.¹¹³

Po 10. květnu 1945 vstoupila do ulic Rudá armáda a lidem byl představen krajský národní výbor v čele s Ivanem Olbrachtem.¹¹⁴ I přesto, že bylo po válce, to neznamenalo, že je konec nebezpečí. V lesích se ještě ukrývaly nejen zbytky Němců, ale i Vlasovci (členové Ruské osvobozené armády – pozn. aut.), kteří se dopouštěli kriminálních činů – krádeží, znásilňování. O ně se spolu s jednotkami Sovětské armády a českými partyzány postaraly oddíly Národní stráže. Vznikly prozatímní tábory a Vlasovci byli postupně odváděni. Členy SS nikdo nešetřil. Lide byli plní emocí, a tak do nich často kopali a plivali na ně.¹¹⁵ Všechno dění ve městě poznamenala okupace. Ve městě zůstalo několik zrádců a kolaborantů, které bylo potřeba potrestat. K tomu byla

¹¹² Srov. AUGUSTA, Pavel. *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. Ilustroval. Lubomír ANLAUF. Praha: Albatros, 2006. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00 01704-0. s. 920.

¹¹³ Srov. MANDELOVÁ, Helena., *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. s. 922.

¹¹⁴ Srov. *Obecní kronika města Tábor z roku 1945*, SOkA, Digitální archiv. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1kkotb&menu=3&id=1402&page=28>.

¹¹⁵ Srov. ZITA Stanislav, *Historie v ulicích Tábora, (vlasovci = členové Ruské osvobozené armády)* s.5.

postavena šibenice na náměstí Mikuláše z Husi mezi lípami. K 11. květnu bylo zatčeno 59 osob a další v jiných městech, zatýkání pokračovalo. K nahromaděným emocím, které vyvolávaly v lidech agresivní reakce, musel Ivan Olbracht veřejně vyzývat občany, aby přenechali zatýkání a stíhání zrádců četnictvem, policií a partyzánům. Jako mimořádnou událost vnímali občané města Tábora nucený příjezd surového a obávaného příslušníka gestapa Karla Müllera. Byl veden od nádraží na Klášterní náměstí (dnešní náměstí Mikuláše z Husi). Místní občané byli rozhlasem vyzváni, aby ho nezabýjeli a nechali projít, jelikož je důležité, aby tento masový vrah mluvil a byl odsouzen. Nebezpečí, které hrozilo, byly všude povalující se zbraně a munice. Nejvíce ohroženými skupinami byly „...starší chlapi, kteří si přes dobu války udrželi svůj klukovský elán včetně romantických představ.“ V budovách škol a sokolovně byly vojenské německé lazarety pod ochranou Červeného kříže, a tudíž bylo nemožné tyto budovy hned využívat. Po delší době byla obnovena i výuka žáků šesté až osmé třídy na reálném gymnáziu. Byly přejmenovány názvy ulic, náměstí a části měst, které vznikly za okupace. Změny proběhly i v tisku, časopis Palcát byl přejmenován z časopisu krajského národního výboru na časopis Revolučních sil.¹¹⁶ Změnila se funkce městské samosprávy. Řemesla a živnosti se soustředily do státních a komunálních podniků, rozvíjelo se plánování školství, zdravotnictví, kultury a veřejného života.¹¹⁷

Právě v tomto období vzniklo několik významných podniků, které fungují dodnes, jako například Kovosvit, Silon, Jiskra-Pal (nyní Brisk). Díky těmto podnikům se Tábor stal významným průmyslovým střediskem.¹¹⁸

Tábor se stal sídlem dvou vojenských velitelství. Oblastním velitelstvím pro jižní Čechy a velitelstvím armádního sboru.¹¹⁹ Postupně se vraceli přeživší občané z koncentračních táborů. Postupně byli němečtí občané vystěhováváni z bytů a domů do podřadných bytů za kostelem. Masarykův dům byl vrácen Českobratrskému evangelickému sboru Husovu, který byl využíván jako restaurace pro Němce.¹²⁰

¹¹⁶ Srov. obecní kronika města Tábor z roku 1945, SOkA, Digitální archiv. Dostupné z: s. 30, 36, 44.

¹¹⁷ Srov. AUGUSTA, Pavel. *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. Ilustroval. Lubomír ANLAUF. Praha: Albatros, 2006. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 8000017040. s. 30.

¹¹⁸ Srov. HEJNA, Antonín. *Tábor*. Druhé. Praha: Odeon, 1970. ISBN 01-503-70. s. 81.

¹¹⁹ Srov. Tamtéž s. 45.

¹²⁰ Srov. Obecní kronika města Tábor z roku 194, SOkA, Digitální archiv. Dostupné in: <https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1kkotb&menu=3&id=1402&page=65>.

5.2 Volný čas v Táboře v padesátých letech 20. století

Ke konci května se v Táboře ustavuje Svaz české mládeže, který byl první organizací mladých lidí ve městě. První projev pronesli v divadle, ve kterém proběhl projev komunistické strany. Divadlo bylo plné. Lidé prahli po informacích a konečně také vítali začínající kulturní život.¹²¹ Z pramenů vyplývá, že v lidech byla veliká, potlačovaná touha po pobavení. Slavili teď tedy i ve všední dny, a podle kronikáře se jim ani do práce nechtělo.¹²² Významným dnem byla sobota 16. června, kdy město Tábor navštívil prezident republiky Edvard Beneš. Prezidenta čekalo celé město. Lidé tvořili široké špalíry, čestná rota předvedla slavnostní přehlídku, zpívala se hymna. Prezident připomněl historický význam Tábora, projevil svou náklonnost k městu.¹²³

Skautská organizace byla znovu obnovena po skončení okupace roku 1945. A během roku dokonce nabrala i dostatky členů k založení 16 oddílů. Skauti pracovali velice pilně a nadšeně. Nejen že se rozvíjela bohatá činnost tábořských skautů, ale rozvíjela se i pomoc při odklizení trosk po bombardování a dalších prospěšných prací. Bylo uklizeno Blanické Předměstí, byla postavena nová skautská klubovna za novým mostem, byla uspořádána skautská výstava, uskutečnil se táborový oheň na Horkách, konala se skautská akademie v divadle. I v dalších letech se skautské hnutí rozrůstalo, později se zase počet členů snižoval v důsledku politických událostí. Pravidelně se vydával měsíčník s názvem Táborák. Skauti 8. září 1948 stáli čestnou stráž na pohřbu E. Beneše. Podruhé bylo hnutí násilně rozpuštěno, a to 28. října 1948.¹²⁴ I na Tábořsku, jako všude jinde, dochází po zákazu Junáka k útlumu skautského hnutí.¹²⁵ Sokolská činnost pokračovala dále, ale pod jinou hlavičkou (dělnických tělovýchovných jednot), a byla ovlivněna ideovými myšlenkami komunismu. Jako příklad nám mohou být proměněné Vsesokolské slety na Spartakiády, od roku 1955. Oslavy vítězství, slavnostní proslovy byly velikou kulturní událostí, většinou doprovázenou koncerty. Dne 22. června se v Táboře na Žižkově náměstí konala oslava vítězství SSSR nad fašisty. 24.

¹²¹ Srov. Tamtéž s. 44.

¹²² Srov. ZITA, Stanislav. *Historie v ulicích Tábora – tábořské ulice v historii*. Tábor: OSSIS, 2010. ISBN 978-80-86659-24-4., s. 7, 8.

¹²³ Srov. Obecní kronika města Tábor z roku 194, SOkA, Digitální archiv. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1kkotb&menu=3&id=1402&page=53>.

¹²⁴ Srov. 85. let skautingu v Táboře s. 12, 13.

¹²⁵ Srov. Tamtéž s. 14.

června proběhl manifest osvobozených politických vězňů. Tomu například předcházela slavnostní průvod. Poprvé je vydán časopis Jiskra, Táborské slovo, Palcát.¹²⁶

Po sedmi letech probíhaly v Táboře odvody mládenců na vojnu.¹²⁷ Rybářský klub se stal součástí Národní fronty, a začal se podílet na řízení a rozvoji naší společnosti, a to hlavně aktivní obnovou města, přestavbou průmyslu a zemědělství. Klub pokračoval i v rozvoji a modernizaci svého rybníčního hospodářství.¹²⁸

¹²⁶ Srov. Obecní kronika města Tábor z roku 194, SOkA, Digitální archiv. Dostupné in: <https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1kkotb&menu=3&id=1402&page=61>.

¹²⁷ Srov. Tamtéž. s. 65.

¹²⁸ Srov. *100. let výročí založení místní organizace Českého rybářského svazu v Táboře*. Tábor: Táborští rybáři, 1988.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zmapovat volnočasové aktivity v Táboře v letech 1900–1950 v kontextu společensko-politické situace v daných obdobích. Je zjevné, že tyto situace měly velký vliv na společenské i kulturní dění ve společnosti. Zároveň z dostupných materiálů vyplývá, že i po kritických obdobích, jako byly obě světové války, se vždy našli lidé, kteří v sobě našli potenciál síly a touhy svou oblíbenou činnost obnovit. Přispíval k tomu i fakt, že čím více lidem chybělo společenské a kulturní vyžití, tím více si ho uměli vychutnat a užít, a to nejen po válkách. Rozvoj spolkové činnosti byl největší již před počátkem 20. století, hlavně z důvodů uvolnění poměrů. Lidé se ve větší míře sdružovali podle svých zájmů a zálib. Takové společnosti se zvětšovaly a rozšiřovaly mezi občany na širší vrstvy. Později nazývaná spolková činnost byla zaměřena převážně na vlastenecké a národnostní cíle a zároveň si lidé své činnosti nenechávali jen pro sebe, ale často pořádali veřejná vystoupení a zároveň dosahovali obdivuhodných výsledků, zde je důležité podotknout, že je konali ve svém volném čase. Kdybychom chtěli rozvoj volnočasových aktivit znázornit křivkou, měla by dva vrcholy, z nichž ten první by byl výraznější, a to právě na počátku 20. století a druhý vrchol byl menší, mezi válkami, a také by měla dva propady/útlumy, z nichž by ten druhý byl mnohem hlubší než první, a to za druhé světové války, ten první propad byl při první světové válce. Volný čas lidé ještě měli pro sebe a měli i chuť se pobavit, jen některé činnosti mohli provozovat tajně a v uzavřených skupinách. Společnost ještě nebyla tak omezována a terorizována jako při druhé světové válce vůli německému režimu.

Z badatelské činnosti také vyplývá, že společnost byla velmi sociálně, kulturně a sportovně založená. Z výsledku práce lze soudit, že se lidé ohlíželi na druhé, záleželo jim na blízkém okolí, hlavně na tom, jak vypadá, jak se rozvíjí a případně jak vzkvétá, jak jejich město prosperuje. Uctívali mnohé vážené hodnoty a normy, byli ochotni pomáhat potřebným a zároveň jim záleželo na svém osobním na rozvoji ostatních. Důkazem mohou být mnohé příspěvky na dobročinné aktivity, na vybudování a výstavbu kulturních a společenských domů, od rozvoje spolkové činnosti, doložené pomoci a evidované spolupráce.

Práce byla strukturována do pěti kapitol, z nichž nejrozsáhlejší je právě společnost a kultura v českých zemích v letech 1900-1918, a to hlavně zmiňovanou vzkvétající spolkovou činností. I ostatní kapitoly mapovaly volnočasové aktivity v kontextu se společensko-politickou situací nejen v Táboře, ale i v Československu, a byly řazeny chronologicky podle časových období.

Na závěr je nutné podotknout, že by se badatelská činnost mohla ještě hlouběji zabývat spolkovou činností, jelikož spolků vznikalo mnohem více, než je v práci uvedeno. Dále by se dala rozvinout o sportovní činnost v Táboře a v jeho blízkém okolí. Bylo by záhodno ji rozšířit i o volnočasové aktivity škol a školských zařízení včetně osob pracujících ve školství.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Rukopisy

Badatelna, Paměťové instituce online [online] Lemonbone, s. r. o. 2013-2016. [citováno dne 18. 4. 2017]. Dostupné na [www](http://www.badatelna.cz):

<https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1hk7&menu=3&id=304873&page=1>

<https://digi.ceskearchivy.cz/DA?menu=4&id=22210701000201>

https://digi.ceskearchivy.cz/DA?menu=3&viz_id=25452&id=1401

<https://digi.ceskearchivy.cz/DA?menu=3&id=1416&page=1&lang=cs>

Obecní kronika města Tábor z roku 194, SOkA, Digitální archiv. Dostupné in:

<https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1kkotb&menu=3&id=1402&page=13>

Tištěné prameny

Knihovna Husitského muzea v Táboře

Almanach k 85. výročí založení skautingu v Táboře, 1919–2004

Almanach k 25. výročí založení Intimní scény v Táboře, 1921–1946

Historie vzniku a trvání sborů pro občanské záležitosti, Veřtát S.

Hezlová, Pozníček, Lesák, *Sokolská Župa Žizkova Tábor 1883–1950*, České Budějovice 1963

Památník: K jubileu 50. letého trvání ženského spolku Zora, 1870–1920

Památník jihočeského šachu: Tábořský spolek šachistů Fiala. Tábor: Knihtiskárna Milana Nedvídka nástupce v Táboře, 1932 (I.).

Pamětní a informační spisek – Sjezd českých hostinských z Čech, Moravy a Slezska ve dnech 9. a 10. srpna 1910

Pamětní list Intimní scény v Táboře vydaný k jejímu desetiletí v listopadu 1931

Pamětní spis spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927

Půl století Tábořska 1918–1968, Publikace OV KSČ a ONV v Táboře k 50. výročí vzniku Československa

90. let Veřejné knihovny v Táboře, Okresní knihovna Tábor, 1987

100. let výročí založení místní organizace Českého rybářského svazu v Táboře. Tábor: Táborští rybáři, 1988.

100 let dobrovolné požární ochrany v Táboře, 1868–1968

Archiv

Dobový tisk

Český Tábor 1939, 1940, 1941

Tábor 1940, 1941

Týdeník, Český jih 1914

Monografie

HARNA, Josef a Rudolf FIŠER. *Dějiny českých zemí*. Praha: Nakl. Fortuna, 1998. ISBN 8071685216.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti-čas výchovy*. Jihočeská Univerzita, Teologická fakulta. Praha: Portál, s. r. o., 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.

KAPLÁNEK, M. *Nauka o volném čase*. České Budějovic: Jihočeská univerzita, 2011, rukopis. ISBN neuvedeno.

KAPLÁNEK A KOL., Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, V. *Hospodářské dějiny Československa v 19. a 20. století*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1974. ISBN neuvedeno.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.

ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-551-6. TONZAR, D. *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církev československá husitská*. Praha: Karolinum, 2002, s. 39

VACULÍK, J., ČAPKA J. *Nástin českých dějin 20. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3832-2.

Internetové zdroje

BLÁHOVÁ, Libuše. *Táborské kino Svět prokouklo* [online]. 4. 1. 2018 [cit. 2018-02-02]. Dostupné in: <http://www.jcted.cz/taborske-kino-svet-prokouklo-co-mozna-nevite-o-jeho-historii/>

Česká televize, <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/211452801400017-cesi-na-frontach-1-svetove-valky/video/>

Databáze Českého amatérského divadla: Amatérské divadlo [online]. 2001 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=7224>

Digitální knihovna JVK. Otavan, 1902, Ročník 24, 4. 1. 1902, Číslo, s. 4. [online] 2016. [citováno dne 11. 1. 2016]. Dostupné na [www: http://kramerius.cbvk.cz:8080/search/i.jsp?pid=uuid:c6dce1a4-178e-4749-99d3-71ef1ab38b6d&q=Otavan&fq=document_type:\"periodical\"#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:558def1e-eab6-11e4-8977](http://www.kramerius.cbvk.cz:8080/search/i.jsp?pid=uuid:c6dce1a4-178e-4749-99d3-71ef1ab38b6d&q=Otavan&fq=document_type:\)

E-dejiny.cz [online] 2016. [citováno dne 23. 1. 2016]. Dostupné na [www: http://www.edejiny.cz/vznik-spolku-svetla/](http://www.edejiny.cz/vznik-spolku-svetla/)

Historie.cs: Češi na frontách 1. světové války [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné in: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/211452801400017-cesi-na-frontach-1-svetove-valky/video/>

JÍRA, O. *DĚTI, MLÁDEŽ A VOLNÝ ČAS: Vybrané aspekty problému* [online]. 1997, 1–59 [cit. 2018-03-31]. Dostupné in: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1157352599.pdf>.

MOTÝL, IVAN. ÚNOR 1948: Studenti pochodují, Gottwald odmítá loutky. *Tyden.cz* [online]. 23. 2. 2008 [cit. 2018-02-05]. Dostupné in: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/historie/unor-1948/unor-1948-studenti-pochoduji-gottwald-odmita-loutky_45554.html

OTTO, J. *Ottův slovník naučný: díl VII.* [online]. 1893. Praha [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <http://www.pdfknihy.maxzone.eu/books/OSN/otto07.pdf>

Oficiální stránky tenisového klubu LTC Tábor 1903, dostupné in: <https://www.ltctabor1903.cz/historie-klubu/>

Sto let od vzniku legií: Češi na frontě stáli proti Čechům [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1022401-sto-let-od-vzniku-legii-cesi-na-fronte-stali-proti-cechum>

Kvalifikační práce

DĚDIČOVÁ, Pavla. *Měšťanská elita v Táboře 1848–1938*. České Budějovice, 2011. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. Zdeněk Bezečný, Ph.D.

JELÍNKOVÁ, Kateřina. *Ženský spolek Zora v Táboře (1870–1950)*. Praha, 2014.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Hana Havlůjová, Ph.D.

KOUTNÍKOVÁ, Irena. *VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V PÍSKU V LETECH 1900-1950*. České Budějovice, 2016. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

ŽENÍŠKOVÁ, Magda. *Historia Conventus Taboriensis Ordinis Eremitarum Discalceatorum Sancti Augustini*. Olomouc, 2009. Magisterská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Jana Opletová, Ph. D.

Ostatní

AUGUSTA, Pavel. *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. Ilustroval Lubomír ANLAUF. Praha: Albatros, 2006. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 8000017040.

AUGUSTA. KLÍNKOVÁ., *Kniha o městě Tábor*. Praha: Milpo. media, 2001. Knihy o českých městech. ISBN 8086098184

BLÁHOVÁ, Marie, Jan FROLÍK, Naďa PROFANTOVÁ, Pavel BĚLINA, Michael BOROVIČKA a Milan HLAVAČKA. *Velké dějiny zemí Koruny české*. Praha: Paseka, 1999-. ISBN 9788074321818.

Dějiny Československa II. 1648–1918. Praha: SPN, 1990, s. 355–356

HEJNA, Antonín. *Tábor*. Druhé. Praha: Odeon, 1970. ISBN 01-503-70.

HUBIČKOVÁ, Eva a Zdeněk VYBÍRAL. *Tábor*. Praha: Paseka, 2013. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-303-4.

Institut dětí a mládeže MŠMT ČR, Děti, mládež a volný čas, 1997, dostupné in: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1157352599.pdf>

MICHLOVÁ, Marie. *Protentokrát: aneb česká každodennost 1939-1945*. 2. svazek Edice Český ČAS. Řitka: ČAS, 2012. ISBN 978-80-7475-150-8.

SEMERÁD Čeněk: Říše Rakousko – uherská. Obyvatelstvo, ústava i správa říše. III. Praha: nákl. vlastním, 1910. s. 85–89 (113 s.).

SKOVAJSOVÁ, Darina. *Mládež a volný čas – srovnání historie a současnosti*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010, 45 s., 7 s. příloh. Dostupné také in: <http://hdl.handle.net/10563/14424>. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií, Ústav pedagogických věd. Vedoucí práce Masariková, Anna.

URBAN Otto: *Česká společnost 1848–1918*. Praha: Svoboda, 1982, s. 222.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha I. Stručná historie města Tábor
Příloha II. Fotografická dokumentace

PŘÍLOHY

Příloha I.

Město Tábor, jeho historie a vznik

Nejznámější husitská historie Tábora počala v Sezimově Ústí v letech 1414–1420, je spjata se jménem Jan Hus, reformátorem katolické církve. Husité, stoupcí myšlenek Jana Husa, na jaře 1420 obsadili ostroh nad Lužnicí a na zbytcích někdejšího hradu začali budovat své sídliště a svou základnu. Základna nesla název Hradiště hory Tábor, odkazovala k tradicím poutí, pořádaných venkovskými husity „na hory“. Jedním ze známých zakladatelů města byl Petr Hromádka z Jistebnice nebo Petr řečený Kániš. Později pak základna dostala jméno Tábor podle hory Thabor v Galileji, kde Ježíš ukázal apoštolům svou božskou podstatu. K posílení této tradice pomohla stavba prostého kostela, příznačně zasvěcený památce Proměnění Páně.¹²⁹

Za pomoci čtyřtisícového polního vojska Tábor dosáhl největšího mocenského rozmachu v letech 1426–1434. Byl střediskem radikálně husitského svazu. Hlavní představitel a duchovní vůdce kněz Prokop Holý, zvaný Veliký, byl 30. května 1434 zabit v bitvě u Lipan. Dne 25. ledna roku 1437 udělil císař a český král Zikmund Lucemburský Táboru status královského města. Královské město přinášelo Táboru výhody, získalo práva městská, a to právo várečné, hrdelní, mílové, tržní, osobní

¹²⁹ Srov. AUGUSTA. KLÍNKOVÁ., *Knih o městě Tábor*. Praha: Milpo media, 2001. *Knihy o českých městech*. ISBN 8086098184, s. 11.

svobody. Roku 1452 se město vzdalo vojska a uznalo Jiřího z Poděbrad správcem Českého království.¹³⁰ Toto období je považováno za konec husitského Tábora.

Přestože byl Tábor Marií Terezií povýšen na krajské město, měl stále charakter řemeslnicko-obchodního centra, a to až do 19. století, kdy se stal střediskem okresním. Hranice města se postupně posouvaly, a Tábor se čím dál víc rozrůstal. Dlouhá léta měly silné postavení tehdejší cechy a katolická církev. Největší společenské změny se projevíly hlavně ve vzdělávání. Tábor se na konci 19. století stal významným městem v oblasti středního školství. Další etapou rychlého rozvoje byla doba po první světové válce. Velký podíl na rozvoji města v době hospodářské krize měl V. Soumar, tehdejší starosta města. Zřízením protektorátu se veškeré aktivity zastavují. Tábor byl nejvíce válečným stavem zasažen v tom, že si zde gestapo zřídilo krajskou úřadovnu.¹³¹

Husitské tradice byly a jsou v Táboře živé po staletí i dnes. Dokazuje to např. odhalení pomníku Jana Žižky v roce 1877. Byla to velká sláva, zúčastnilo se jí 10 000 lidí. (první odlitek od Myslbeka nebyl nepovedený, rozpadal se, a tak ji roku 1884 nahradil nový, od Josefa Strachovského, který je na náměstí dodnes, pozn. aut.) Dalšími důkazy jsou objevení a zpřístupnění zříceniny Kozího Hrádku r. 1884 a spolková činnost pro postavení Husova pomníku, jejímž vrcholem byla výstava r. 1906. Byla to všeobecně první výstava, světového významu o Janu Husovi. V současnosti každoroční pořádání Táborských setkání,¹³² dále je k dispozici od roku 2010 v Husitském muzeu, které bylo založeno již v roce 1878, stálá expozice věnovaná husitství.

¹³⁰ Srov. Tamtéž, s. 9, 10.

¹³¹ Srov. HUBIČKOVÁ, Eva a Zdeněk VYBÍRAL. *Tábor*. Praha: Paseka, 2013. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-303-4., s. 23–31.

¹³² Srov. Tamtéž s. 11, 17, 20.

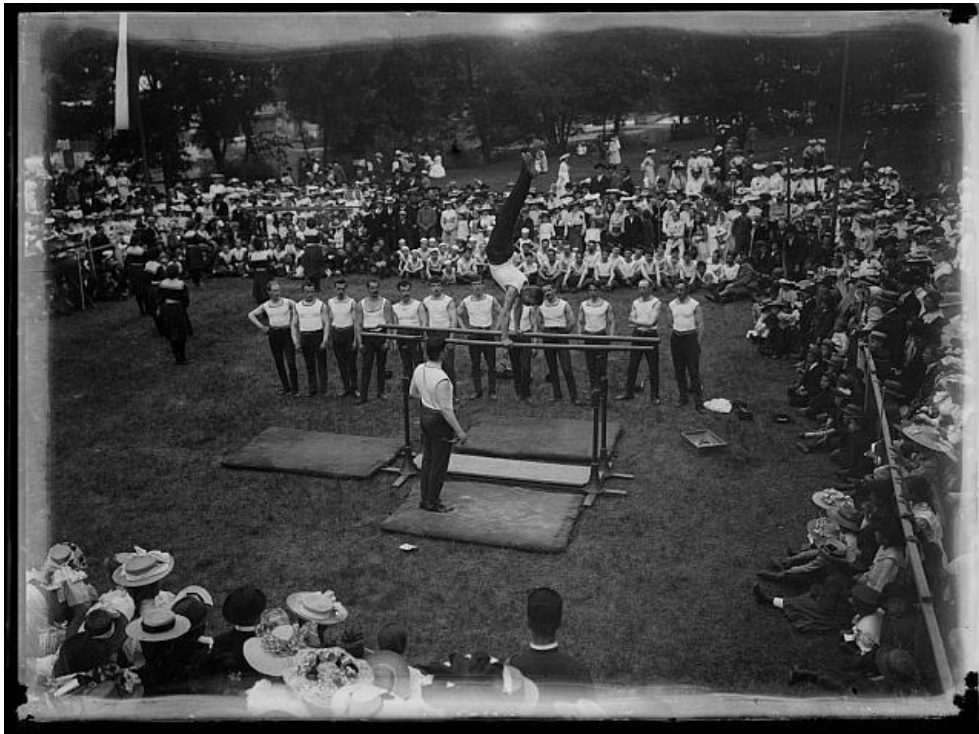
Příloha II.

Fotografie z digitálního archivu Šechtl a Voseček

Digitální archiv Šechtl a Voseček [online]. In: [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/cml/dir/oldtown.html>

Obr. 1 Krajská výstava, pohled z věže s pavilónem Šechtl a Voseček, 1902.

Obr. 2 Veřejné cvičení Sokola Tábor, r. 1903.

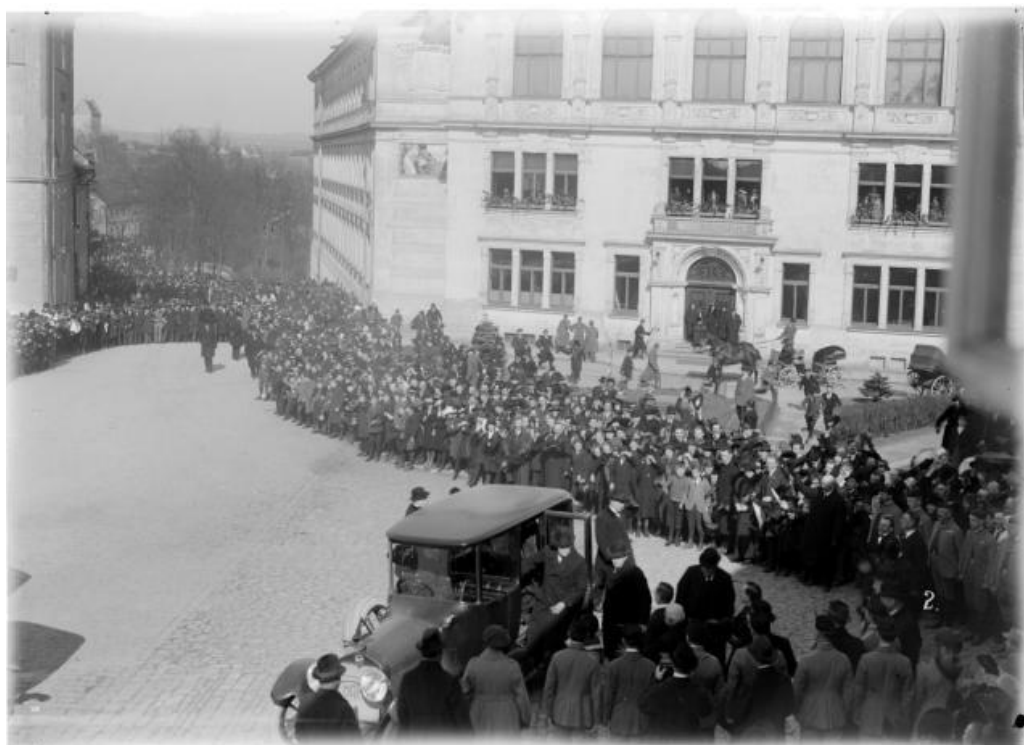
Obr. 3 Vítání J. V. císaře Františka Josefa na nádraží Táborském, r. 1907.

Obr. 4 Lazaret v Sokolovně, I. Světová válka, r. 1917.

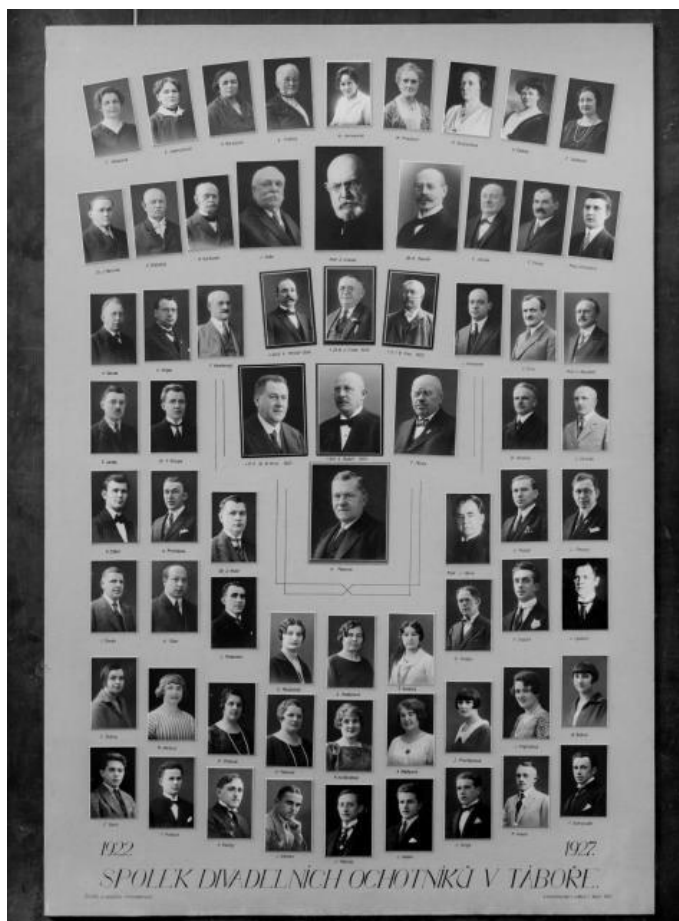
Obr. 5 Skauti v Táboře na Křižíkově náměstí v letech 1918-1921.

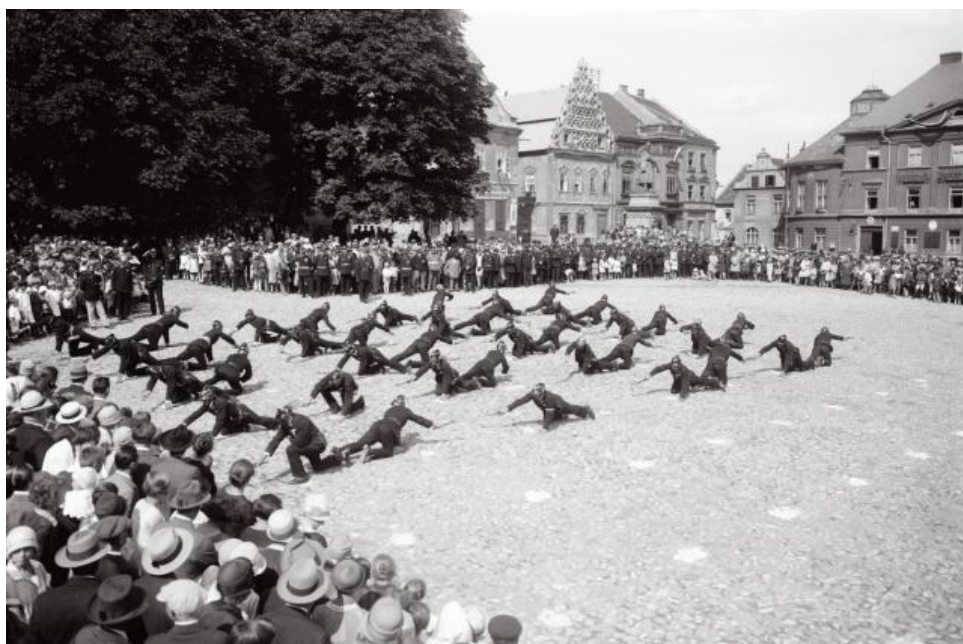
Obr. 6 Oslava 500 let založení Tábora, návštěva prezidenta Masaryka, příjezd.

Obr. 7 Bruslařské závody, r. 1922.

Obr. 8 Spolek divadelních ochotníků v Táboře, rok 1922.

Obr. 9 Cvičení hasičů v Táboře, r. 1928.

Obr. 10 Hlahol tábořský.

Obr. 11 Turistický klub, r. 1932.

Obr. 12 Sokolská plovárna, r. 1932.

Obr. 13 Tenis v Táboře, r. 1946.

ABSTRAKT

SOKOLOVÁ LOSKOTOVÁ, G. Volnočasové aktivity v Táboře v letech 1900–1950. Sonda do časového období 1900–1950, zmapování volnočasových aktivit v průběhu času. České Budějovice 2018. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce M. Weis.

Klíčová slova: volnočasové aktivity, volný čas, Tábor, spolek, spolková činnost, Sokol, historie, dámský spolek Zora, hudební spolek Bolech, pěvecký sbor Hlahol, spolek divadelních ochotníků, amatérské divadlo

Bakalářská práce se zabývá vývojem a proměnou volnočasových aktivit v Táboře v období 1900–1950. Je sondou do těchto let a mapuje v pěti kapitolách vliv společenskopolitické situace na proměny trávení volného času.

ABSTRACT

Leisure activities in Tábor between 1900–1950

Key words: Leisure activities, free-time activities, free time, Tábor, societies, federal, Sokol, history, women's club Zora, music association Bolech, Choir Hlahol, municipal library, Hussiten muzeum, an association of theatrical amateurs, amateur theatre

The present paper deals with a development and a transformation of leisure activities in Tabor between 1900 and 1950. It is divided into five chapters and describes an influence of the socio-political situation on the transformation of leisure time.